

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ

Επιθεώρηση

Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών

ΤΕΥΧΟΣ 3^ο 2023 ► ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΡΡΟΔΟΥ

ο ξεχωριστός ήρωας χαρτογράφος

ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΠΠΙΚΟΥ
ΣΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ (1919-1922) Γ' ΜΕΡΟΣ

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΗΓΗΤΩΡΩΝ
ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΣΤΟ ΟΥΕΣΤ ΠΟΪΝΤ

40 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ
ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗ ΓΡΕΝΑΔΑ

ΟΛΚΕΣ - 50 ΧΡΟΝΙΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1883 • ΤΕΥΧΟΣ 3^ο 2023

• Αριθμός λογαριασμού του Περιοδικού Τράπεζα Πειραιώς
6915-130036-953 • IBAN: GR7901719150006915130036953

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Στελέχη ε.ε. και Πολιτικό προσωπικό > 2,40€ ανά έτος
του Στρατού Ήπρας

Στελέχη ε.α. του Στρατού Ήπρας > 2,94€ ανά έτος
Ιδιώτες, Σύλλογοι κ.λπ. > 5,87€ ανά έτος

• Το Περιοδικό αποστέλλεται στη Μονάδα-Υπηρεσία που υπηρετεί ο συνδρομητής.

• Για τη διαχείριση της συνδρομής των ε.ε. στελεχών λειτουργεί η εφαρμογή του Περιοδικού στην Ηλεκτρονική Πύλη Διαδικτυακών Εφαρμογών του army.gr

• Καταθέτουν τη συνδρομή στον Αριθμό Λογαριασμού Τράπεζας του Περιοδικού και αποστέλλουν την απόδειξη καταθέσεως (με FAX, e-mail ή ταχυδρομικώς) μαζί με το απόκομμα συνδρομής.

• Τα έξοδα τραπεζικής μεταφοράς της συνδρομής επιβαρύνουν τον συνδρομητή.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ)

Απλή (Επιταγή Τράπεζας Πειραιώς) > 16,30€ ανά έτος
Συστημένη (Επιταγή Τράπεζας Πειραιώς) > 23,80€ ανά έτος

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΕΝΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ)

Απλή (Επιταγή Τράπεζας Πειραιώς) > 14,20€ ανά έτος
Συστημένη (Επιταγή Τράπεζας Πειραιώς) > 21,60€ ανά έτος

• Οι συνδρομητές Εξωτερικού εκδίδουν τραπεζική επιταγή από κατάστημα Ελληνικής Τράπεζας στο Εξωτερικό προς τον Αριθμό Λογαριασμού Τράπεζας του Περιοδικού (στη διεύθυνση του Περιοδικού).

Δωρεάν προβολή του Περιοδικού για τους μαθητές των Παραγωγικών Σχολών του Στρατού Ήπρας, μέσω της εφαρμογής του Περιοδικού στην Ηλεκτρονική Πύλη Διαδικτυακών Εφαρμογών του army.gr

Την εφαρμογή του Περιοδικού θα τη βρείτε στην Ηλεκτρονική Πύλη Διαδικτυακών Εφαρμογών του army.gr

ΑΠΟΚΟΜΜΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΔΕΛΔΗΣ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ)
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
1020 ΣΤΓ
Στρατόπεδο Παπάγου, Μεσογείων 227-231, Χολαργός, Τ.Κ. 15 561

Διαχείριση Έκδοσης

τηλ. 210 6553170

Διαχείριση Συνδρομητών

τηλ. 210 6553979

e-mail: ekdosis@army.gr

Επώνυμο: Όνομα:

Ιδιότητα: Νέα Συνδρομή Ανανέωση Συνδρομής

Οδός: Αριθμός: Τ.Κ.:

Πόλη: Τηλ:

ΑΦΜ (για τους ε.α.): e-mail:

Επιλογή Μέσου: Έντυπο ή CD ή Online (pdf)*

*Για τους ε.ε. και ε.α. συνδρομητές μέσω της εφαρμογής του Περιοδικού στο army.gr και για τους λοιπούς μέσω e-mail

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ Επιθεώρηση

2023 - ΤΕΥΧΟΣ 3^ο
(ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ)

Εκδότης
ΓΕΣ/ΔΕΝΔΗΣ
(Διεύθυνση Ενημέρωσης και Δημοσίων Σχέσεων)

Διευθυντής ΓΕΣ/ΔΕΝΔΗΣ
Ταχσος Βασίλειος Μουνοκαλάκης

Τμηματάρχης
ΜΥ Μαρία Δάρα

Καταχώριση Συνδρομητών
Καταχώριση Μελετών
ΜΥ Βασιλική Κιρτζαλίδου
ΜΥ Μαρία Ρέκκα

Επιμέλεια Κειμένου
ΜΥ Μαρία Ρέκκα

Επεξεργασία Φωτογραφίας
Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση
Multimedia
ΜΥ Βασιλική Κιρτζαλίδου
ΜΥ Μαρία Ρέκκα
ΜΥ Στέλλα Κοντουδάκη

Υποστήριξη Δικτυακού Τύπου (INTERNET)
ΚΕΠΥΕΣ

Εκτύπωση
ΤΥΕΣ

Στοιχεία Επικοινωνίας

τηλ.: 210 6553170 (Διαχείριση Έκδοσης)
τηλ.: 210 6553979 (Διαχείριση Συνδρομητών-Μελετών)
τηλ.: 210 6553166-67 (Καλλιτεχνική Επιμέλεια)
e-mail: ekdosis@army.gr
http://www.army.gr

ΠΡΟΣΟΧΗ: Δεν επιτρέπεται η αντιγραφή και αναδημοσίευση των άρθρων χωρίς την έγγραφη συναίνεση του ΓΕΣ.

ΟΡΟΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Η Στρατιωτική Επιθεώρηση δέχεται για δημοσίευση εργασίες πρωτότυπες ή από μετάφραση, σύμφωνα με την Πάγια Διαταγή του ΓΕΣ 0-17/2021, που αφορούν τις παρακάτω κατηγορίες θεμάτων:

Στρατιωτικά Θέματα: Εθνική Άμυνα, Τακτική και Στρατηγική, Οργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων, Πολεμικά Μέσα και Υλικά Όπλα μαζικής καταστροφής, Ευρωπαϊκής Άμυνας-Στρατού, Νέες Απειλές (Στρατιωτικές-Οικονομικές-Ηλεκτρονικές), Ηγεσία-Ηθικές Δυνάμεις, Στρατιωτική Γεωγραφία, Στρατιωτική Ιστορία, Διοικητική Μέριμνα, Τεχνολογικές Εξελίξεις.

Γενικότερα θέματα Στρατιωτικής-Πολιτικής Φύσης: Παγκόσμιο Περιβάλλον, Συνασπισμοί, Συμμαχίες, Διεθνείς Οργανισμοί, Πόλεμοι Χαμηλής Έντασης, Καταπολέμηση Οργανωμένου Εγκλήματος, Διεθνείς Τάσεις και Εξελίξεις, Δίκαιο του Πολέμου, Ανθρωπιστικές Επεμβάσεις, Γεωπολιτικά-Γεωφυσικά-Διαστήματος, Εξελίξεις των Εθνικών Θεμάτων.

Εγκυκλοπαιδικά Θέματα: Οικονομικά και Πολιτισμού, Κοινωνικά, Θρησκευτικά, Φιλοσοφικά, Τέχνες-Επιστήμης, Ιστορικά, Λειτουργία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος και των Δημοκρατικών θεσμών, οποιοδήποτε εγκυκλοπαιδικό θέμα για την επιμόρφωση των στελεχών του ΣΕ.

Περιορισμοί για τη συνταξη και υποβολή των εργασιών:

- να χρησιμοποιείται η δημοτική γλώσσα, χωρίς υπερβολές και ακρότητες.
- να μην υπερβαίνουν τις 20 σελίδες (A4), συμπεριλαμβανομένων των τυχόν συγγραμμάτων, εικόνων και φωτογραφιών και να μην περιέχουν διαβηθμισμένες πληροφορίες.
- να μην περιέχουν σχόλια και κρίσεις σε βάρος προσώπων και να κινούνται μέσα σε ευπρεπές, τεκμηριωμένο επιστημονικά και τεχνικά πλαίσιο, χωρίς αιχμές, οξύτητες και προκλήσεις.
- να μην εκτρέπονται σε κρίσεις για την επίσημη πολιτική της χώρας και να μην εξιστορούν γεγονότα πολιτικής φύσεως που μπορούν να δημιουργήσουν προστριβές στο εσωτερικό της χώρας και με άλλα κράτη.
- να υποβάλλονται σε ηλεκτρονική μορφή (π.χ. Microsoft Word) στο e-mail του Περιοδικού ekdosis@army.gr, συνοδευόμενα από σύντομο βιογραφικό του συντάκτη με τα στοιχεία επικοινωνίας του και, εάν είναι δυνατόν, από ανάλογο φωτογραφικό υλικό (ανάυψος 300 dpi), κατάλληλο για εκτύπωση.
- να καταγράφονται υποχρεωτικά οι βιβλιογραφικές αναφορές και να αναφέρονται ευκρινώς ο συγγραφέας, ο τίτλος, ο εκδοτικός οίκος, ο τόπος-χρονολογία-αριθμός έκδοσης. Εφόσον πρόκειται για εργασία η οποία προέρχεται από αναπαραγωγή ή μετάφραση βιβλίου, άρθρου ή κειμένου να συνοδεύεται από την άδεια του συγγραφέα-φορέα.

- 1 Οι συντάκτες είναι υπεύθυνοι για το περιεχόμενο της εργασίας τους και την εξασφάλιση άδειας για τη χρησιμοποίηση των πηγών και βιβλιογραφικών αναφορών-παραπομπών, καθώς και των πνευματικών δικαιωμάτων.
- 2 Οι εργασίες που δημοσιεύονται στη Στρατιωτική Επιθεώρηση εκφράζουν τη γνώμη και τις σκέψεις των συγγραφέων και όχι αναγκάια τις αντιλήψεις ή το δόγμα του Γενικού Επιτελείου Στρατού.
- 3 Οι εργασίες επετειακού χαρακτήρα (28^ο Οκτωβρίου-25^ο Μαρτίου κ.λπ.), θα πρέπει να υποβάλλονται τουλάχιστον προ εξαμήνου, έτσι ώστε να δημοσιεύονται ως επίκαιρες στο Περιοδικό μας.
- 4 Οι συντάκτες, εφόσον δημοσιευθεί η εργασία τους, δικαιούνται για κάθε τυπογραφική σελίδα (μεγέθους χαρτιού 17,5 x 25 εκ.) 2.300 έως 2.700 γραμμάτων αμοιβή 6,53€ για πρωτότυπη μελέτη και 3,97€ για εργασίες από μετάφραση, σύμφωνα με την ΚΥΑ Υπ. Αριθμ. 2/76198/0022 (ΦΕΚ 208/τΒ´/11-02-2008). Οι δικαιούχοι μετά την έκδοση και διανομή του αντίστοιχου τεύχους του Περιοδικού, μπορούν να επικοινωνούν με τη Δνση Χρηματικού του ΤΥΕΣ στο τηλ.: 210 6552659.
- 5 Οι εργασίες που υποβάλλονται στο Περιοδικό γνωμοδοτούνται από την Επιτροπή Σύνταξης για τη δημοσίευσή τους ή μη, και ανεξάρτητα από την απόφαση η επιστροφή τους δεν προβλέπεται.
- 6 Για περισσότερες πληροφορίες και διευκρινίσεις, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με τη διαχείριση του Περιοδικού.

Πρόλογος έκδοσης

Αγαπητοί Αναγνώστες,

Φθάσαμε αισίως στην ολοκλήρωση του 3ου τεύχους του 2023 της *Στρατιωτικής Επιθεώρησης*, προσπαθώντας να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις που εγείρει η διαχρονικότητα του Περιοδικού και η αποστολή του.

Η στήλη της ενημέρωσης πάνω στην ιστορία, το έργο, τη λειτουργία και την προσφορά Σχηματισμών και Μονάδων του Στρατού Ήφρας αφιερώνεται στο παρόν τεύχος στο **Οικονομικό και Λογιστικό Κέντρο Στρατού (ΟΛΚΕΣ)**, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 50 χρόνων (1973-2023) από την ίδρυσή του.

Στη συνέχεια ακολουθεί αφιέρωμα στην προσωπικότητα του Έλληνα Αξιωματικού Χαρτογράφου Ιωάννη Παπαρρόδου, του σημαντικότερου ίσως ανθρώπου στην ιστορία της ΓΥΣ, ο οποίος χάρη στις σπουδές του, τις έμφυτες δεξιότητές του και κυρίως την αγάπη του για την Υπηρεσία και την Πατρίδα οργάνωσε σε βαθμό τελειότητας τη ΓΥΣ και υπηρέτησε έως θανάτου την Πατρίδα, πέφτοντας ηρωικά μαχόμενος εναντίον των Γερμανών στο Δισπηλιό Καστοριάς.

Ακολουθεί το Γ' και τελευταίο μέρος του άρθρου που αναφέρεται στην προσφορά του Ιππικού στην εκστρατεία της Μικράς Ασίας, με την εκτενή αναφορά στις μάχες, τις σωστές και ελλιπείς ενέργειες και τα επακόλουθά τους.

Το αμέσως επόμενο άρθρο αναφέρεται στον στόχο της Στρατιωτικής Ακαδημίας των ΗΠΑ ως προς την ανάπτυξη ηγητόρων που να μπορούν να ανταπεξέλθουν στη νέα περίπλοκη και απαιτητική πραγματικότητα.

Κλείνουμε με άρθρο που αφορά στην πριν 40 χρόνια εισβολή των ΗΠΑ στη Γρενάδα και στο ερώτημα ποιοι από τους βασικούς επιχειρησιακούς παράγοντες αξιοποιήθηκαν από τις ΗΠΑ και σε ποιο βαθμό κατά τη διεξαγωγή της επιχείρησης αυτής.

Ευχόμαστε να είναι αξιοποιήσιμη η παραχώρηση του χρόνου σας.

Η Συντακτική Ομάδα

Περιεχόμενα

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

σελ. **6**
ΟΛΚΕΣ – 50 ΧΡΟΝΙΑ 1973-2023

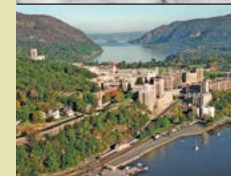

ΑΡΘΡΑ

σελ. **14**
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΡΡΟΔΟΥ· Ο ΞΕΧΩΡΙΣΤΟΣ ΗΡΩΑΣ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΟΣ
Σχης (Γ') Δημήτριος Λοΐσιος

σελ. **32**
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΠΠΙΚΟΥ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ (1919-1922) Γ' ΜΕΡΟΣ
Αντγος ε.α. Αντώνιος Χατζηγεωργίου

σελ. **58**
ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΗΓΗΤΩΡΩΝ ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΣΤΟ ΟΥΕΣΤ ΠΟΪΝΤ
Έλχος Ιωάννης-Άγγελος Λαγάνης

σελ. **72**
40 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗ ΓΡΕΝΑΔΑ
Ανχης (ΠΖ) Γεώργιος Κουκάκης

ΖΕΙΔΩΡΗ ΚΑΛΛΙΠΕΙΑ

σελ. **90**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

σελ. **96**

ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

σελ. **98**

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

σελ. **105**

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

σελ. **108**

Παρουσίαση

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΡΑΤΟΥ

50 ΧΡΟΝΙΑ 1973-2023

Ιστορικά Στοιχεία

Το Οικονομικό και Λογιστικό Κέντρο Στρατού (ΟΛΚΕΣ) συστάθηκε στις 2 Αυγούστου 1973 με σκοπό τη μηχανογραφική εξαγωγή της μισθοδοσίας του στρατιωτικού προσωπικού του Στρατού Ήφρας, έργο το οποίο επιτελούσαν χειρόγραφα έως τότε, τα κατά τόπους Κεντρικά Ταμεία Στρατού.

Η Έδρα του ΟΛΚΕΣ σήμερα βρίσκεται στο Στρατόπεδο Παπάγου, στην Αθήνα. Κατά τη σύστασή του αποτέλεσε τμήμα του τότε Ταμείου Φρουράς Αθηνών (ΤΦΑ) και απέκτησε τη διοικητική του αυτοτέλεια το 1974.

Ιδρύθηκε έπειτα από τη θεσμική αναγκαιότητα για την εξαγωγή της μισθοδοσίας του μόνιμου στρατιωτικού προσωπικού σε πανελλήνιο επίπεδο, λόγω της επανάστασης της πληροφορικής τη 10ετία του 1970 και τις διαπιστωμένες τότε αδυναμίες της χειρόγραφης εξαγωγής της στα κατά τόπους Κεντρικά Ταμεία Στρατού. Η δημιουργία της νέας Μονάδας διασφάλισε πλέον την έγκαιρη, ακριβή και ομοιογενή αποτύπωση της μισθοδοσίας του προσωπικού του ΓΕΣ.

Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, υποστηριζόταν μηχανογραφικά από το Κέντρο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Εθνικής Άμυνας (ΚΗΥΕΘΑ), με τις ανάγκες εξαγωγής της μισθοδοσίας να καλύπτονται από έναν Υπολογιστή CDC 3300 και στη συνέχεια από ένα MainframeCyber 170/730.

Το 1998, με την αγορά δικών του διακομιστών (SUN E450 με λειτουργικό σύστημα Solaris) έγινε μηχανογραφικά ανεξάρτητος και χαρακτηρίστηκε ως Μονάδα - Πιλότος για την εισαγω-

γή και χρήση της Πληροφορικής στο Οικονομικό Σώμα.

Το 2006, με την επέκταση της υλικοτεχνικής υποδομής του ΟΛΚΕΣ, ολοκληρώθηκε η μετάπτωση του προγράμματος εξαγωγής της μισθοδοσίας από COBOL σε Oracle και PL/SQL.

Το 2010, έγινε ο πρώτος φορέας που ενέταξε και υλοποίησε την καταβολή αποδοχών μέσω της Ενιαίας Αρχής

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΡΡΟΔΟΥ Ο ξεχωριστός ήρωας χαρτογράφος

Σχης (Γ) Δημήτριος Λοΐσιος, Υποδιοικητής Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού

Είναι κάποιες στιγμές που τα λόγια είναι πολύ φτωχά για να περιγράψουν το μεγαλείο ψυχής κάποιων προσωπικοτήτων, ιδιαίτερα όταν αυτές με τον χαρακτήρα, το ήθος, τη δράση και τις ενέργειές τους αφήνουν ανεξίτηλα σημάδια στο πέρασμα του χρόνου. Μία από αυτές, ίσως η σημαντικότερη στην ιστορία της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (ΓΥΣ), είναι ο Ιωάννης Παπαρρόδου.

Ο Γιάννος, έτσι όπως τον αποκαλούσαν, επί μία δεκαετία προσέφερε τις πολύτιμες υπηρεσίες του στον βωμό του χαρτογραφικού καθήκοντος και τίμησε τη στολή του Έλληνα αξιωματικού περισσότερο από ό,τι τον τίμησε αυτή. Υπήρξε μια ξεχωριστή προσωπικότητα με ιδιαίτερα ταλέντα και δεξιότητες, που έμελλε να αφήσει σημαντικό αποτύπωμα στην

ιστορική διαδρομή της ΓΥΣ και να γράψει τον δικό του ένδοξο επίλογο με τη θυσία του, περνώντας στο πάνθεο των ηρώων.

Ο Παπαρρόδου από τη στιγμή που εντάχθηκε στο μόνιμο επιστημονικό προσωπικό της Γεωγραφικής Υπηρεσίας, το 1928, ξεχώρισε αμέσως. Η εξοικείωσή του με το βουνό, το πάθος του για την εξερεύνηση της φύσης και η φυσική αντοχή του τον κατέστησαν σύντομα έναν από τους πιο ικανούς αξιωματικούς που διέθετε η ΓΥΣ. Για μία δεκαετία, έχοντας σαν δεύτερο σπίτι του τις οροσειρές και τις κορυφές των ορεινών όγκων, τριγύριζε με ευκολία σε αυτές, κατασκεύαζε και μέτραγε τριγωνομετρικά βάθρα απαραίτητα για τις εργασίες χαρτογράφησης. Σχολαστικός και ακριβής, διακρίθηκε για τις επιδόσεις του στο πεδίο. Οι γεωδαιτικές εργασίες του σε όλο αυτό το διάστημα αποτελούσαν πρότυπα ακρίβειας, τάξεως και τελειότητας.

Παράλληλα, ασχολήθηκε με τη χιονοδρομία και διακρίθηκε στον δρόμο αντοχής. Στους αγώνες της Ζήρειας, στην ορεινή Κορινθία, ο Παπαρρόδου ανακηρύχθηκε το 1934 για πρώτη φορά πρωταθλητής στο σκι αντοχής. Η δεύτερη φορά που κατέκτησε την πρώτη θέση στο πανελλήνιο πρωτάθλημα σκι στην ίδια κατηγορία ήταν στο Βέρμιο. Ένα χρόνο αργότερα, συμμετείχε εκπροσωπώντας την Ελλάδα, ως αρχηγός τριμελούς ομάδας, στους παγκόσμιους αγώνες που διοργανώθηκαν στο Chamonix της Γαλλίας. Η επιστράτευση της 28ης Οκτωβρίου 1940 τον συνάντησε στο Μέτσοβο. Από τη στιγμή εκείνη μέχρι τον θάνατό του, ο Παπαρρόδου συνέχισε να γράφει τη δική του ένδοξη ιστορία. Με την ξεχωριστή δράση του στις πολεμικές επιχειρήσεις συνέβαλε καταλυτικά στη νίκη των ελληνικών στρατευμάτων. Ακόμα και την ύστατη ώρα, όταν και οι λιγοστές ελπίδες είχαν χαθεί, αυτός συνέχισε τη μάχη στο Δισπηλιό της Καστοριάς μέχρι τελικής πτώσεως. Ως άλλος Λεωνίδας, χωρίς όμως τους τριακόσιους, κατόρθωσε να νικήσει την ανθρώπινη φύση και να εισέλθει στη σφαίρα των ανώτερων ιδανικών και του ανώτερου προορισμού, θυσιάζοντας τη ζωή του για την Πατρίδα.

Το πόνημα που ακολουθεί επιχειρεί να περιγράψει χαρακτηριστικές πτυχές της ζωής και του έργου του χαρισματικού και ταλαντούχου Παπαρρόδου. Αποτελεί φόρο τιμής στο πρόσωπο αυτού του εκλεκτού αξιωματικού, με την ελπίδα οι νεότερες γενιές αξιωματικών και υπαλλήλων του Στρατού Ήφρας και των Ενόπλων Δυνάμεων γενικότερα να γνωρίσουν βασικά στοιχεία της ιδιαίτερης και ξεχωριστής αυτής προσωπικότητας και να αντλήσουν διδάγματα από τη δράση του. Είναι το λιγότερο που θα μπορούσα να κάνω από τη θέση ευθύνης που έχω την τιμή να υπηρετώ, για να κάνω ευρύτερα γνωστή τη γοητευτική και συγχρόνως ένδοξη ιστορία του.

Μικρά και Μεγάλα Τακτικά του Ελληνικού Ιππικού στη Μικρά Ασία (1919-1922)

Γ' ΜΕΡΟΣ

Αντγος ε.α. Αντώνιος Χατζηγεωργίου

Μάχη Ουτς-Σεράι

Για τους Έλληνες αξιωματικούς του Όπλου Ιππικού-Τεθωρακισμένων, η μάχη αυτή αποτελεί ένα ορόσημο, κάτι σαν το ισοδύναμο για τον Βρετανικό Στρατό της επέλασης της Ελαφράς Ταξιαρχίας στη Μάχη της Μπαλακλάβα κατά τον Κριμαϊκό Πόλεμο (1854).¹ Και επειδή κανένας, με τη λογοτεχνική φήμη του Λόρδου Τεννyson, δεν συνέθεσε ποίημα για την επέλαση στο Ουτς-Σεράι, όπως για τη Μπαλακλάβα, θα πρέπει να αρκεστούμε σε μια σύντομη περιγραφή και κατόπιν να αναφερθούμε στα σφάλματα διεξαγωγής. Η μάχη περιγράφεται διεξοδικά σε τρεις βιβλιογραφικές πηγές: στον αντίστοιχο ιστορικό τόμο του ΓΕΣ/ΔΙΣ,² από τον Χρυσόχοου,³ από την

¹ <https://www.britannica.com/event/Battle-of-Balaklava>

² ΓΕΣ/ΔΙΣ, *Επιχειρήσεις Ιουνίου – Ιουλίου 1921*, σ. 261-269 και Σχεδιαγράμματα 35 και 36, Αθήνα 1964, Ανατύπωση 1989.

³ σ. 150-157.

Ομάδα Ιππικού αναχωρεί για τις επιχειρήσεις προς Άγκυρα. (Πηγή: Πολεμικό Μουσείο, Αθήνα)

Ιστορία Ιππικού – ΤΘ του ΓΕΣ/ΔΙΤ⁴ και στην *Ιστορία του Νεοελληνικού Ιππικού* όπου παρατίθεται μία περιληπτική περιγραφή.⁵

⁴ ΣΚ 900-23, *Ιστορία Ιππικού-Τεθωρακισμένων*, σ. 35-36:

⁵ Ανγού (Ιππ – ΤΘ) Δ. Αντωνιάδου, «Ιστορία του Νεοελληνικού Ιππικού», Περιοδικό *Κένταυρος*, Αθήνα, Ώκτ 1953: «[...] Μέχρι την 0800 ή μάχη ήταν αμφίροπος. Περί την ώρα ταύτην ενώ εις τὸ ἄκρον ἀριστερὸν ἐπεζομάχει τὸ 3^{ον} Συν/μα Ἴππικου, κερδίζον ἔδαφος καὶ ἐκάλυπτε τὸ ἄκρον δεξιὸν· πεζομαχοῦσα ὡσαύτως ἡ 2^η Ἴλη τοῦ 1^{ου} Συν/τος Ἴππικου, ἐκάμφθη τὸ δεξιὸν τοῦ 14^{ου} Συν/τος Πεζικοῦ, ἐνῶ συγχρόνως ἐσημειούτο ἡ ἐμφάνισις ἐχθρικοῦ Ἴππικου κατὰ τὴν δεξιὰν πτέρυγα. Πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἀμέσου κινδύνου διετάχθη τότε παρὰ τῆς Ταξιαρχίας Ἴππικου ὁ Ἐπίλαρχος Σπυρίδων Μαρκόπουλος, ὅπως μεταβαίνων εἰς τὸ ἀπειλούμενον δεξιὸν ἀνατρέψῃ δι' ἐπελάσεως τὸ ἐχθρικὸν Ἴππικόν. Οὗτος παραλαβὼν τὴν 3^{ην} τοῦ 1^{ου} Συν/τος Ἴππικου ἀφίχθη εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν ἐπεζομάχει ἡ 2^η Ἴλη παρ' ἧς ἐπληροφορήθη ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐχθρικὸν Ἴππικόν. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὁλόκληρος ἡ 4^η Ταξιαρχία τοῦ Τουρκικοῦ Ἴππικου εὐρίσκετο ἀπομακρυσμένη εἰς παράπλευρον δάσος. Ὁ Ἐπίλαρχος ἔχων τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ δ/γὴ τῆς Ταξιαρχίας ἔδει νὰ ἐκτελεσθῇ ἀνεξαρτήτως τῶν οἰωνοῦσιν ἀσυνθηκῶν, διέταξε ἵππευσιν καὶ τῆς 2ας Ἴλης καὶ τεθεῖς ἐπικεφαλῆς τῶν δύο ἱλῶν, ἐπῆλασε κατὰ τοῦ ὀργανωμένου κατέχοντος θέσεις

Το Σύστημα Αναπτύξεως Ηγητόρων & η Αμερικανική Στρατιωτική Ακαδημία στο Ουέστ Πόιντ

Ίλχος Ιωάννης-Άγγελος Λαγάνης,
Επιτελής στην Διεύθυνση Στρατιωτικής Εκπαίδευσης/ΣΣΕ

Στις 2 Ιανουαρίου 1946, ο 16ος Επιτελάρχης¹ του Αμερικανικού Στρατού και μετέπειτα πρόεδρος των ΗΠΑ, Στρατηγός Ντουάιτ «Ίκε» Αϊζενχάουερ (Dwight “Ike” Eisenhower) εξέφρασε εγγράφως την επιθυμία του για τη δημιουργία ενός προγράμματος σπουδών (curriculum) σε θέματα **εφαρμοσμένης ψυχολογίας** εντός της Στρατιωτικής Ακαδημίας των ΗΠΑ, στο Ουέστ Πόιντ. Στην επιστολή (Παρ. Α) που απέστειλε στον τότε Διοικητή της Ακαδημίας Υποστράτηγο Τέιλορ Μάξγουελ (Taylor Maxwell) επισήμανε τις ραγδαίες εξελίξεις στον κλάδο της Διοίκησης και Ηγεσίας, εξελίξεις οι οποίες παρείχαν τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων μεθόδων που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν οι στρατιωτικοί ηγέτες κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

Το χρονικό αυτό σημείο αποτελεί και την απαρχή μιας επίμονης προσπάθειας της Ακαδημίας στο Ουέστ Πόιντ να αντιμετωπίσει κατά τον επιστημονικότερο δυνατό τρόπο το φλέγον θέμα της ηγεσίας, με την ίδρυση του «Τμήματος Στρατιωτικής Ψυχολογίας και Ηγεσίας», το 1947, το οποίο διαμέσου μιας σειράς αλλαγών (1952, 1974) έλαβε και την τελική του μορφή το 1978, με την ονομασία «Τμήμα Συμπεριφορικών Επιστημών και Ηγεσίας», ονομασία που διατηρεί μέχρι και σήμερα.

¹ Αντιστοιχεί στον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Στρατού του Ελληνικού Στρατού

Σκοπός του παρόντος είναι να εκτεθούν στη διάθεση του αναγνώστη τα κυριότερα σημεία του Συστήματος Αναπτύξεως Ηγητόρων (ΣΑΗ) της Στρατιωτικής Ακαδημίας των Ηνωμένων Πολιτειών στο Ουέστ Πόιντ (West Point Leader Development System –WPLDS). Εφαλτήριο για το άρθρο αυτό αποτέλεσε η επί ένα περίπου έτος φοίτηση του υποφαινόμενου στην Ακαδημία και πιο συγκεκριμένα στο προαναφερθέν «Τμήμα Συμπεριφορικών Επιστημών και Ηγεσίας» (Department of Behavioral Sciences & Leadership), το οποίο και είναι υπεύθυνο για την εκπόνηση και σύνταξη του ΣΑΗ. Η συστηματική όμως προσέγγιση, στο επιτακτικής σημασίας –για κάθε στρατιωτική ακαδημία– ζήτημα ανάπτυξης ηγητόρων, δεν είναι άγνωστη στην Αμερικανική Ακαδημία.

Πιο συγκεκριμένα, η σημερινή προσπάθεια αποτελεί τη (μετ)εξέλιξη του Συστήματος Αναπτύξεως των Δοκίμων² ως Ηγητόρων (βλ. υποσημείωση 2 για τη χρήση του όρου «δόκιμος» –Cadet Leader Development System), το οποίο ήταν σε ισχύ από το 1992 έως και το 2012 (Matthews & Callina, 2018) και εστίαζε σε σημεία όπως το ήθος του πολεμιστή (warrior ethos), το ακέραιο του χαρακτήρος του ηγέτη (leader of character) και την ανιδιοτελή προσφορά του στο έθνος (servant of the nation) (Keith et al., 2009).

“ A feature that I should like very much to see included in the curriculum is a course in practical or applied psychology. I realize that tremendous advances have been made in the matter of leadership and personnel management since I was a Cadet. Nevertheless I am sure that it is a subject that should receive the constant and anxious care of the Superintendent and his assistants on the Academic Board and these should frequently call in for consultation experts both from other schools and from among persons who have made an outstanding success in industrial and economic life. Too frequently we find young officers trying to use empirical and ritualistic methods in the handling of individuals - I think that both theoretical and practical instruction along this line could, at the very least, awaken the majority of Cadets to the necessity for handling human problems on a human basis and do much to improve leadership and personnel handling in the Army at large. ”

I am told that since my days as a Cadet much has been done, particularly in the first class year, in inculcating a sense of responsibility in the man who is soon to be a 2nd Lieutenant. The more we can do along this line, the better for us. The Cadet should graduate with some justifiable self-confidence in his ability to handle small groups of men, to organize any appropriate task, and to see it through in a satisfactory fashion with the men under his command.

Απόσπασμα της επιστολής του Στρατηγού Αϊζενχάουερ στον Υποστράτηγο Μάξγουελ (2 Ιανουαρίου 1946) με θέμα την ανάγκη της Ακαδημίας να συμπεριλάβει στο ακαδημαϊκό της πρόγραμμα αντικείμενα εφαρμοσμένης ψυχολογίας. Έχοντας υπόψη του τις ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα αυτό, ο Αϊζενχάουερ οραματιζόταν μια γενεά νεότερων Αξιωματικών οι οποίοι θα στήριζαν τις ηγετικές τους ικανότητες σε έναν συνδυασμό εμπειρικών και επιστημονικών πρακτικών.

² Για τους αναγνώστες που διαθέτουν μια σχετική εμπειρία με τις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις ο όρος «δόκιμος» είναι συνδεδεμένος με την έννοια του υποψήφιου Έφεδρου Αξιωματικού. Στο άρθρο αυτό με τον όρο «δόκιμος» επιχειρείται να μεταφραστεί ο όρος “cadet” ο οποίος φέρει την έννοια του υποψήφιου Αξιωματικού (ανεξαρτήτως προελεύσεως, USMA-OCS-ROTC) αλλά ταυτόχρονα και του μαθητή παραγωγικής Σχολής. Εν προκειμένω, ο όρος “cadet” μπορεί να αντιστοιχηθεί με την έννοια του Εύελπι.

40 Χρόνια από την Εισβολή των ΗΠΑ στη Γρενάδα

Η επίδραση των βασικών επιχειρησιακών παραγόντων στην τελική έκβαση της Επιχείρησης “URGENT FURY”

Ανχης (ΠΖ) Γεώργιος Κουκάκης,
Κύριος Ερευνητής του Κέντρου Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ),
Μέλος του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ),
Ερευνητικός Συνεργάτης του Hermes Institute of International Affairs,
Security & Geoeconomy

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη Γρενάδα τον Οκτώβριο του 1983 κατά τη διεξαγωγή της διακλαδικής επιχείρησης “URGENT FURY” των Ενόπλων Δυνάμεων των Ηνωμένων Πολιτειών. Σκοπός της είναι η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων σχετικά με την αξιοποίηση των βασικών επιχειρησιακών παραγόντων κατά τη διεξαγωγή της προαναφερθείσας επιχείρησης, ενώ οι περιορισμοί στους οποίους υπόκειται η μελέτη σχετίζονται με το γεγονός ότι η εξέταση των βασικών επιχειρησιακών παραγόντων πραγματοποιείται μόνο από την πλευρά των ΗΠΑ, παρουσιάζοντας ελάχιστες λεπτομέρειες όσον αφορά το τακτικό επίπεδο. Βασική προϋπόθεση για την κατανόηση της επίδρασης των βασικών επιχειρησιακών παραγόντων στην τελική έκβαση της επιχείρησης αποτελεί η αποσαφήνιση του περιεχομένου αυτών, αλλά και η γνώση τόσο του ιστορικού-πολιτικού πλαισίου όσο και των γεωγραφικών χαρακτηριστικών του εδάφους. Ως εκ τούτου πραγματοποιείται παράθεση των γεγονότων που προηγήθηκαν της επιχείρησης, καθώς επίσης και χαρτών-σχεδιαγραμμάτων. Το ερευνητικό ερώτημα το οποίο καλείται να απαντηθεί μέσω της παρούσας μελέτης είναι ποιοι από τους βασικούς επιχειρησιακούς παράγοντες –είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά– αξιοποιήθηκαν και σε ποιο βαθμό από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών, κατά τη διεξαγωγή της επιχείρησης. Η βιβλιογραφία στην οποία στηρίζεται η παρούσα μελέτη περιλαμβάνει βιβλία, άρθρα επιστημονικών περιοδικών, εφημερίδων και Ινστιτούτων, καθώς και επίσημα θεσμικά κείμενα από ξένες (κυρίως) και ελληνικές

πηγές. Ως προς την ακολουθούμενη μέθοδο, αρχικά περιγράφεται η γεωγραφία της νήσου και το ιστορικό υπόβαθρο, στη συνέχεια αποσαφηνίζεται το περιεχόμενο των βασικών επιχειρησιακών παραγόντων, ακολούθως περιγράφεται η επιχειρησιακή σχεδίαση που πραγματοποιήθηκε, και εξιστορούνται τα κυριότερα γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τη διεξαγωγή του αγώνα. Τέλος, εξετάζονται τα εν λόγω γεγονότα υπό το πρίσμα της εκμετάλλευσης ή μη των βασικών επιχειρησιακών παραγόντων, ενώ η μελέτη ολοκληρώνεται με την παράθεση ορισμένων γενικότερων συμπερασμάτων.

Γεωγραφία της Περιοχής των Επιχειρήσεων

Η Γρενάδα είναι το μεγαλύτερο νησί (378 km²) του νησιωτικού συμπλέγματος της Καραϊβικής με την ονομασία Γρεναδίνες και βρίσκεται περίπου 160 χλμ. βόρεια της Βενεζουέλας (Εικ. 1). Το νησί έχει μήκος 34 χλμ. και πλάτος 19 χλμ. και πρωτεύουσά του είναι το Saint George’s (Άγιος Γεώργιος) το οποίο είναι και φυσικό λιμάνι. Το έδαφός της είναι κυρίως ορεινό (ηφαιστειακής προέλευσης) και διατρέχεται κατά μήκος από μία οροσειρά, η οποία σχηματίζει απότομες πλαγιές κυρίως στο δυτικό της τμήμα. Το υψηλότερο σημείο της νήσου βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της και είναι το όρος Αγία Αικατερίνη με υψόμετρο 840 μέτρα. Αν και το έδαφος είναι ηφαιστειακό, εν τούτοις είναι αρκετά εύφορο και διατρέχεται από αρκετά ρέματα με πόσιμο νερό.

Εικ. 1. Η θέση και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της νήσου Γρενάδα. (Πηγή: Central Intelligence Agency)

Το κλίμα θεωρείται εύκρατο έως τροπικό, με το μέσο όρο της θερμοκρασίας να αγγίζει τους 28° C και τις βροχοπτώσεις να καλύπτουν μία περίοδο έξι μηνών, από τον Ιούνιο έως τον Νοέμβριο. Η Γρενάδα έχει πληγεί κατά καιρούς (1955, 1979 και 1980) από τυφώνες, με αποτέλεσμα την πρόκληση εκτεταμένων ζημιών. Η βλάστηση της νήσου είναι ιδιαίτερα πυκνή και κυμαίνεται από θάμνους μέχρι τροπικά δέντρα. Το οδικό της δίκτυο είναι περιορισμένο, ενώ όσον αφορά τις αεροπορικές επικοινωνίες κατά την εξεταζόμενη περίοδο, αυτές εξυπηρετούνταν από το αεροδρόμιο Pearls στο βορειοανατολικό τμήμα της νήσου, ενώ στο νότιο υπήρχε ένας διάδρομος προσγειώσεως στο Point Salines.¹

¹Eric Britter, “Grenada”, *Encyclopedia Britannica*, 24 March 2023, <https://www.britannica.com/place/Grenada> (τελευταία επίσκεψη στις 07.05.2021).

ΕΙΠΑΝ & ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ...

Πορεία από τη Φλώρινα προς τα αλβανικά σύνορα, Νοέμβριος 1940

Θα φανή παράξενο και απίστευτο, όμως ολότελα αληθινό, πώς κοιμόμασταν όρθιοι, βλέπαμε και όνειρα, ενώ περπατούσαμε. Το πάθαμε, σχεδόν όλοι, εκείνη τη βραδιά. Ο γυλιός μου, με το βάρος και την τριβή πίσω στη ράχη μου, άνοιξε μεγάλες πληγές, κολλούσε πάνω τους η φανέλλα και ρουφούσε το αίμα. Για να την ξεκολλήσω, ούρλιαζα απ' τους πόνους. Το νερό στάθηκε πιο πολύτιμο κι' από χρυσό.

Θυμάμαι σε μια επισταθμία, μόλις ακούμπησα στο ανάχωμα του δρόμου και στήριξα την πλάτη στο γυλιό, με πήρε αμέσως ο ύπνος και άρχισα να ροχαλίζω όρθιος. Χτύπησε η σάλπιγγα λήξη της επισταθμίας, μα εγώ κοιμόμουνα του καλού καιρού. Σαν να ήμουνα στο ζεστό μου κρεβάτι κι' όχι στο λασπότοπο των βουνών της Πίνδου.

Σταύρου Γ. Καραθανάση, *Αγέλαση νίκη*, Αθήνα 1977, σελ. 22

Πορεία προς το Πιτσάρι, 12 Δεκεμβρίου 1940

Ξεκινήσαμε πρωί-πρωί για μια κορυφή, περιπατώντας ως τας τρεις σε μονοπάτια σχεδόν αδιάβατα και ανεβαίναμε όλο ανεβαίναμε. Εδώ μας έπιασε χιόνι και ανεβαίναμε όλο ανεβαίναμε κάτω από τις χιονοστιβάδες που μας εκάλυπταν αλλάζοντας το κακί χρώμα της στολής μας σε λευκόν. Δυσκολότερα ανάβασις δεν μπορούσε να γίνη, προχωρούσαμε με την ψυχή στα δόντια.

Στέλιου Ι. Τζιρόπουλου, *Ημερολόγιον από τον πόλεμο του 1940*, σελ. 40

Αλβανία, χειμώνας 1940-41

Άνθρωποι, ζώα, Υλικά, βυθίζονται, κολλούν, παγιδεύονται σ' αυτή τη λασπωμένη γη... Σε κάθε βήμα το πόδι σηκώνει μια-δυο οκάδες σβώλους από το έδαφος... Τα άρβυλλα βαραίνουν, οι άνδρες σέρνονται, βαδίζουν με απηδία..., σκοντάφτουν, γλυστρούν και πέφτουν κάτω ενίοτε... Τα κτήνη κωμμένα μέχρι πάνω από τα γόνατα στη λάσπη κινούνται με δυσκολία ξεφυσώντας και συχνά προτιμούν να πέσουν αποκαμωμένα μαζί με το φορτίο τους... Τα πάσης φύσεως εφόδια της γραμμής μάχης σταματούν πολλές φορές εις το μέσον του δρόμου... Τα αυτοκίνητα χοροπηδούν, οι

τροχοί γυρίζουν στο κενόν, οι κινητήρες σφυρίζουν με όλην των την δύναμιν και πίδακες από γη και κοπριά ραντίζουν δεξιά κι' αριστερά το δρόμο... Οι οδηγοί και συνοδηγοί πηδούν κάθε λίγο από τη θέση τους και επιδίδονται με αξίνες και φτυάρια σε πρωτόγονη οδοποιία κατασκευάζοντας, με ξύλα, πέτρες, τσουβάλια και στρατιωτικές κουβέρτες, νέο δρόμο επάνω στη λάσπη... Το χιόνι αποτελεί κάποτε ένα πρόσκαιρο καθαρό κάλυμμα επάνω στην ασχήμια της λάσπης γιατί μόλις πατηθεί γίνεται ένα με τη λάσπη... Καμιά διαταγή δεν ηδύνατο να σπάση την αντίστασιν του στοιχείου αυτού που ορθώνετο προ του Έλληνος Στρατιώτου...

Θεόδωρου Δρακούλη Βουδικλάρη³⁵, *Ημέρες Πολέμου Σκίτσα από την ελληνική εποποιίαν του 1940-1941*, Αθήναι, 1973, σελ. 39-40

Περιοχή Τεπελενίου, χειμώνας 1940-41

Είχαμεν μήνες ολοκλήρους να βγάλουμε άρβυλα, αν όμως επιχειρούσε κανείς να τα βγάλη, έβγαζεν πολλές φορές συγχρόνως και ολόκληρα τα νύχια από τα δάκτυλα των ποδιών του και καμιά φορά και τα δάκτυλα. Τα ρούχα είχαν μουλιάσει επάνω στο σώμα, εστέγνωσαν με την άδηλο αναπνοή τούτου. Πολλάκις παρατηρείτο το φαινόμενο από το στέγνωμα, ιδίως όταν μας έβλεπε καμιά φορά ο ήλιος ν' αναδίδωνται ατμοί από τα σώματα των στρατιωτών.

Κώστα Νικ. Μπαλά, *Αναμνήσεις ενός πολεμιστή*, σελ. 129

Ιωάννινα, χειμώνας 1940-41

Οι ακρωτηριασμοί στα νοσοκομεία διεδέχοντο αλλήλους. Αι αδελφαί των χειρουργείων δεν επρόφθαιναν να αποστειρώνουν πριόνια και τα σχετικά εργαλεία για, τουλάχιστον, είκοσι ακρωτηριασμούς καθ' ημέραν, και τούτο εις ένα μόνον χειρουργείον, χωρίς υπερβολήν. Οι αντιτετανικοί οροί, φυσικά ήσαν στην ημερησίον διάταξι, και, γενικά τα χειρουργεία δεν αργούσαν ούτε το μεσημέρι και, βεβαίως ποτέ τη νύκτα.

Μίνας Τσάλλη, *Αναμνήσεις. Εθελονταί αδελφαί νοσοκόμοι κατά τον πόλεμον του 1940*, σελ. 214

Ύψωμα 1730, 29 Ιανουαρίου 1941

Μία ομάς όμως, επωφεληθείσα της απασχολήσεως των Ιταλών με τας άλλας, ανερχθήθη ως εξής μέχρι της άκρας του 1730: οι άνδρες εφόρεσαν εις την θέσιν «αναρτήσατε» τα τυφέκια, απέσπασαν τας ατομικάς των μαχαίρας και τας συνεκράτησαν εις τους οδόντας, εχρησιμοποίησαν ζωστήρας και ορειβατικές ράβδους και ενώ εις ο ρωμαλεώτερος έκαμε κάμπιν του κορμού παρά την βάση του βράχου, έτεροι ανήλθον ανά εις πατώντες εις τους ώμους των άλλων και έφθασαν υψηλά. Πάντες εκράτουν χειροβομβίδα, ο πρώτος ανελθών έσυρε τον άλλον, και με τους ζωστήρας των εβοήθησαν την άνοδον μέχρι του τελευταίου, όστις ανήλθε με σχοινίον εκ ζωστήρων ελκόμενος υπό των τριών συναδέλφων του.

Εἰς μικράν ἀπόστασιν ἐκείθεν οἱ Ἰταλοὶ προσεπάθουν ν' ἀποκρούσουν τὰς ἄλλας ομάδας καὶ δὲν ἀντελήφθησαν τὸν ἄθλον τῆς ομάδος αὐτῆς ὅστις ἐπέτρεψε τὸν αἰφνιδισμὸν. Ἐρρίφθησαν πρῶτον οἱ χειροβομβίδες καὶ ὁ ἐχθρὸς ἀνεστατώθη, ἐκ τῶν ορυγμάτων τῶν ἀνέκυψαν δεκάδες ἀμυνόμενων διὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τοὺς 12 Κρήτας. Εἶναι ἀληθές ὅτι λόγω τοῦ ἀνίσου ἀγῶνος ὁ κίνδυνος ἐξοντώσεως τῆς ομάδος ἦτο προφανής. Ἀλλὰ τότε οἱ δώδεκα ἐκεῖνοι ἄνδρες μετατραπέντες εἰς ἰσαριθμοὺς λέοντας ἐπέπεσαν κατὰ τῶν πολυπληθῶν Ἰταλῶν με τὰς μαχαίρας... Καὶ, καθὼς ὠμολόγησαν βραδύτερον αἰχμάλωτοι, ἦτο τόσο ἀγρία ἡ ἐκφρασίς καὶ ἡ ὀρμητικότητα τῆς δρακός ἐκείνης τῶν γενναίων, ὥστε οἱ Ἰταλοὶ παρέλυσαν ἐκ τοῦ τρόμου καὶ ἐσπευδὸν ἀθροοὶ νὰ πετάξουν τὰ ὄπλα, νὰ υψώνουν τὰς χεῖρας καὶ νὰ φωνάζουν τρέμοντες: «Μπέλλα Γκρέτσια!... Μπέλλα Γκρέτσια!»...

Ἰωάννη Αναστ. Βερνάρδου¹, Τρεμπεσίνα, ἐκδοτικὸς οἶκος Ν. Ἀλικιώτης & Υἱοί, Αθήναι, σελ. 71-72

Ἄρτζα ντι Σόπρα, ἀρχὲς Μαρτίου 1941

Μίαν ἡμέραν τὸ πυροβολικὸ τῶν Ἰταλῶν καὶ οἱ ὄλμοι ἀπὸ τὸ Μαρτίσαϊ ἐσκόρπιζον τὸν θάνατον εἰς τὰς τάξεις τοῦ 1ου Λόχου μου, καὶ ἐγὼ παρηκολούθουν ἀπὸ τὸν Σταθμὸν διοικήσεως τὴν συμφορὰν, κτυπῶν τὴν κεφαλὴν μου ἐξ ἀνισχύρου ἀγανακτήσεως. Ἦκουον τὰς κραυγὰς ἀλόγους τῶν ὀπλιτῶν μου. Ἐβλεπον τὰς ἐκρήξεις ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν.

Ἐξαλλος ἤρπασα τὸ τηλέφωνον καὶ συνεδέθην με τὸν Ταγματάρχην πυροβολικοῦ Ἀνέστην Κωνστ. Διοικητὴν τῆς Vβ. Μοίρας που υποστήριζε τὸ 43ον Σύνταγμα. Διημέφθη ἡ ἀκολουθία στιχομυθία:

—Ἐδὼ Βερνάρδος στὴν Ἄρτζα ντι Σόπρα. Πρὸς Θεοῦ, κύριε Ἀνέστη, κτυπήστε τὸ Μαρτίσαϊ. Ἐχετε τὸ σχεδιάγραμμα τῶν ἀντιστάσεών του, που σας ἔστειλα. Κτυπήστε τοὺς, πρὸς Θεοῦ, γιατί μου ἔφαγαν τοὺς στρατιώτας μου στὴν πλαγιά τοῦ Σεντέλι.

—Ἐχετε δίκνο, κύριε Βερνάρδε, ...ἀλλὰ ἔχω αὐστηρὰς διαταγὰς τοῦ Διοικητοῦ νὰ μὴ καταναλίσκω περισσότερα ἀπὸ 20 βλήματα τὴν ἡμέρα κατὰ πυροβόλον ...τι νὰ κάμω;

—Ν' ἀγνοήσετε τὰς διαταγὰς αὐτὰς, εἴν ἔχετε βλήματα, καὶ νὰ λυπηθῆτε αὐτοὺς που σκοτώνονται ἐδῶ. Ἡ οἰκονομία που σας διατάσσουν πληρῶνεται ἐδῶ με πολὺ αἷμα. Πρὸς Θεοῦ, κτυπήστε, σας παρακαλῶ γονατιστὸς χάριν τῶν στρατιωτῶν μου!

—Θα σας ἀκούσω, κύριε Βερνάρδε, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, καὶ... ἀς τιμωρηθῶ! Ἐχω ἐξοικονομήσει 80 βλήματα. Θα τὰ ρίξω ὅλα, καὶ ὅσα διαθέτω, ψυχάστε!

—Εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ, καλέ μου συνάδελφε, εὐχαριστῶ καὶ περιμένω. Ἀφήκα τὸ τηλέφωνον καὶ ἐξήλθον τοῦ Σταθμοῦ Διοικήσεως με τὰς διόπτρας. Με πκολούθησεν ὁ Μυλωνάκης τρίζων τοὺς ὀδόντας. Δύο λεπτά δὲν εἶχον περάσει, καὶ πκούσαμεν τοὺς πρῶτους κοχλασμοὺς τῶν ὀβίδων μας ἀπὸ τὴν Τρεμπεσίνα.

¹Ταγματάρχης, υπασπιστὴς τοῦ 43ου Συντάγματος Πεζικοῦ καὶ, ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου 1941, διοικητὴς τοῦ I Τάγματος τοῦ 43ου Συντάγματος τῆς V Μεραρχίας.

Ἡ συγκίνησίς μου ἦτο ἀσυγκράτητος: «Κτύπα τοὺς... κτύπα τοὺς, λοιπόν, Ἀνέστη!» Ἐφώναζα κατενθουσιασμένος, ἐνῶ αἱ ὀβίδες συρίζουσαι ὑπερθεῖν τῶν κεφαλῶν μας ἐπιπτον με ρυθμὸν ἐπιταχυνόμενον κατὰ τοῦ Μαρτίσαϊ.

Παρετήρουν με διψαλέαν προσοχὴν τὰς θέσεις τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ ἀναγνωρισθεῖσαι ἀντιστάσεις του, ὀπισθεν τῶν ὁποίων ἐκρύπτοντο οἱ δολοφονικοὶ σωλήνες τῶν πυροβόλων καὶ τῶν ὀλμων του, ἀνετινάσσοντο εἰς τὸν αέρα ἐν μέσω καπνῶν καὶ σκόνης. Οἱ Ἰταλοὶ ἐφευγον διὰ τῶν ορυγμάτων τῶν περὶτρομοὶ καὶ διαμελίζοντο. Τα πυρά τῶν κατὰ τῆς Ἄρτζας ντι Σόπρα καὶ τοῦ Μάλι Σεντέλι ἐσίγησαν, καὶ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς χαράδρας πκούοντο μετὰ τῶν κανονιοβολισμῶν οἱ ζητωκραυγαὶ τῶν στρατιωτῶν μου.

Ἀχ! πόσον διαφορετικὸς θα ἦτο ὁ πόλεμος ἀν καὶ οἱ ὠμοὶ ἐπιμεληταὶ ὠμοιάζον πρὸς τοὺς μαχίμους συναδέλφους τῶν! Τὸ Κράτος εἶχε τὰ πάντα. Τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον διέθετε καὶ προέβλεπε τὰ πάντα. Ἀλλ' οἱ ἐπιμεληταὶ καὶ διαχειρισταὶ, ζῶντες εἰς τὴν θαλπωρὴν τῶν Μετόπισθεν, ἦτο ἀδύνατον νὰ κατανοήσουν ὅτι ἡ προώθησις τῶν πυρομαχικῶν εἶναι ζήτημα αἵματος!

Ἰωάννου Αναστ. Βερνάρδου, Τρεμπεσίνα, σελ. 134-135

Ἵψωμα 731, 9 Μαρτίου 1941

Δουλεύει τώρα μονάχα ἡ λόγχη, κι' ἡ συμπλοκὴ θυμίζει μεσαιωνικὸ κονταροχτύπημα. Πάνω ἀπὸ τὸ χώρο τῆς συμπλοκῆς δὲν ἀκούγεται παρά μονάχα ἓνας βαρὺς παράξενος ἀχός, κάτι σαν υπερκόσμιο δαιμονικὸ σφύριγμα, που βγαίνει στριγγὸ ἀπὸ τὰ λαχανιασμένα στήθια τῶν μαχητῶν. Κάθε τόσο μόνον διακόπτει μὴ βραχνὴ κραυγὴ κι' ἓνα βογγιχτό.

Κάποιος ἔπεσε γιὰ νὰ μὴ ξανασηκωθῆ.

Γεωργίου Α. Κίτσου, Ἐαρινὴ ἰταλικὴ ἐπίθεσις 731, ἐκδοσις Συλλόγου Ὑπαλλήλων Ἡλεκτρικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, Αθήναι 1949, σελ. 87

Τομέας Χουμελίτσος, Ἰανουάριος 1941

Ἀθάνατη Ἑλληνίδα!

Καινούργια γυναίκα τῆς Πίνδου. Ὅπως ἐκεῖ, ἔτσι κι ἐδῶ οἱ Βορειοπαιρώτισσες ἐπαῖξαν ὑψηλὸ ρόλο καὶ βοήθησαν τὸ μαχόμενον στρατὸ κουβαλώντας πυρομαχικά καὶ τροφίμα, παρά τὴν ὅποια ηλικία τοὺς.

Τὸ ὕψιστο μεγαλεῖο τῆς Βορειοπαιρώτισσας ἦτο ὅταν τὴν ἐβλεπες πολλὰς φορές νὰ ζαλώνεται ἡ ἴδια τὰ φορτώματα τοῦ μουλαριοῦ ὅταν αὐτὸ ἦταν ἀδύνατον νὰ προχωρήσει!...

Ἐμεινε τούτη ἡ χειρονομία σκεπασμένη, ἀγνωστὴ καὶ βουβή, γιατί πνίχτηκε στα κατοπινὰ δυσάρεστα γεγονότα. Τρομερὴ ἀμέλεια τῶν ἰδίων τῶν ταγῶν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους γιατί μέσα στα κατορθώματα τῆς γυναίκας τῆς Πίνδου δὲν συμπεριλάμβανε ἀργότερα τὰ ἀντίστοιχα, ἴσως καὶ σκληρότερα κατορθώματα, τῆς Βορειοπαιρώτισσας Μίας γυναίκας μάλιστα, προχωρημένης ηλικίας, ἀφοῦ αὐτὲς που ἔμειναν στα χωριά τῆς πρώτης γραμμῆς υπερέβαιναν τὰ εβδομήντα τοὺς χρόνια.

Δημητρίου Νικ. Χονδροκούκη, Αἱματηρὸ πολεμικὸ ὁδοιπορικὸ στὴ Βόρειο Ἠπειρο καὶ στὴ Μακεδονία, σελ. 111

Υποχώρηση προς το Αργυρόκαστρο, 17/18 Απριλίου 1941

Στις 11 το βράδυ μας ειδοποίησαν να εγκαταλείψουμε τον λόφο που κρατούμε και να βαδίσουμε προς Αργυρόκαστρον. Την υποχώρησίν μας υποστηρίζει το τρίτο σώμα Χαλκίδος. Εξεκινήσαμε λοιπόν, όχι όμως από τον δημόσιον δρόμον διότι εβάλλετο αλλά από άγνωστα μονοπάτια, μέσα από κάμπους με βάλτους λάσπες νερά, πέτρες και πολλούς παραποτάμους τους οποίους περνάμε βουτηγμένοι μέσα στην λάσπη και τα νερά μέχρι τα γόνατα. Από τις τούμπες που παίρνουμε είμεθα βουτηγμένοι μέσα στην λάσπη έως το πρόσωπο. Επί τέλους τα ξημερώματα εφθάσαμε στον δημόσιον δρόμο και το πρωί της 18ης Απριλίου περνάμε από το Αργυρόκαστρον. Τον λόχο τον έχασαμε και εγώ με τον Γιάννη περπατούμε σιγά-σιγά με τις μαγούρες γιατί τα πόδια μας είναι πάλι χάλια από τα χιόνια, τα νερά και τις λάσπες των τελευταίων ημερών. Επί τέλους το μεσημέρι στην 1 εφθάσαμε εις Γιουργούτσαδες όπου είναι το σύνταγμα. Οι γέφυρες που περνάμε είναι όλες υπονομευμένες και μια που περνά ο στρατός ανατινάσσεται και ο ανεφοδιασμός καίεται. Το θέαμα είναι θεαματικόν αλλά και θλιβερόν συγχρόνως διότι εγκαταλείπουμε όλους τους κόπους, το αίμα και τους νεκρούς μας και μένουμε πάλι στα παλαιά μας σύνορα. Αφού νικήσαμε γιατί γυρίζουμε πίσω;

Στέλιου Ι. Τζιρόπουλου, *Ημερολόγιον από τον πόλεμο του 1940*, σελ. 96

Βουχωρίνα Κοζάνης, 21-26 Απριλίου 1941

Ημέρες γεμάτες απογοήτευση. Είμαστε στο σκοτάδι, χωρίς νέα. Τούτες οι μέρες του Πάσχα είναι βουβές, νεκρές. Τα παιδιά δεν κρέμασαν κούνιες. Λαλούμενα δεν ήρθαν, ούτε χοροί, ούτε τραγούδια... Με τη σιωπή όλων μας εκδηλώσαμε το πένθος μας στην ιερή μνήμη των ηρώων νεκρών μας. Το δικαιούνται.

Δημητρίου Θεοχάρη Δελφινόπουλου,
Ημερολόγιο του Ελληνοϊταλικού πολέμου 1940-1941, σελ. 59

Στρατόπεδο της Ντεχέλα, Αίγυπτος, τέλη Απριλίου 1944

Θα μου μείνει αλησμόνητο ένα επεισόδιο μ' έναν ανώτερο αξιωματικό του τιμημένου ηρωικού ναυτικού μας. Φάνηκε αντάξιος της στολής που φορούσε. Στάθηκε εκείνη τη στιγμή σαν πραγματικός Έλληνας. Δεν θυμάμαι τ' όνομά του ή τον βαθμό του. Θυμάμαι μόνο την παλληκαρία στάση του. Η στάση που αρμόζει σε τέτοιες περιπτώσεις σε κάθε Έλληνα αξιωματικό. Θα τον όμως αντιπλοίαρχος ή πλοίαρχος. Μπαίνοντας μέσα στον «κλωβό» ζήτησαν οι Άγγλοι αξιωματικοί να του κάνουν έρευνα. Δεν άφησε το χέρια τον φρουρό να τον αγγίξουν. Του τα κατεβάζει κάτω και βάζει τα χέρια του αντίθετα στους ώμους του. Τα δάχτυλά του ακουμπούσαν στις επωμίδες που ποιος ξέρει με τι θυσία και ηρωισμό τις φόρτωσε μι βαθμούς. Τις ξηλώνει, βγάζει και το πηλίκιό του.

— Τώρα δεν είμαι Έλληνας αξιωματικός λέει στο φρουρό. Μπορείς να αγγίξεις τα χέρια σου πάνω μου και να μου κάνεις έρευνα.

Αντρίκια καθαρή Ελληνική πράξη που δεν θα φύγει ποτέ από το μυαλό μου!...
Νίκου ΣΠ. Καββάδα, «Περιπέτειες στην έρημο», *Αναμνήσεις από τη Μέση Ανατολή*,
Αθήνα 1986, σελ. 48-49

Έρημος Βορείου Αφρικής, 17 Ιουλίου 1943

Στα χέρια του κρατούσε ένα παγούρι και φώναζε χαρούμενος:

— Άκου!... Άκου!...

Έσκυψε δίπλα του, κι έσταξε νερό στα σκασμένα χείλια, στα σωθικά που καίγονταν.

— Πιες, είπε, αλλά σιγά-σιγά. Είναι όλο δικό σου.

Ήπια ο πιλότος το νερό που του πρόσφερε ο εχθρός από το στέρνημά του, που μπορεί νάταν και το τελευταίο σ' εκείνη την πυρακτωμένη, τερατώδεια απεραντοσύνη.

— Ευχαριστώ, είπε όταν ξεδίψασε, ευχαριστώ.

Ήθελε να τους δείξει την ευγνωμοσύνη του, να τους μιλήσει με τα σπασμένα ιταλικά που ήξερε, αλλά δεν μπορούσε. Μέσα του γινόταν κάτι άγνωστο μέχρι τα τότε. Η καρδιά του μαλάκωσε, γίνηκε τρυφερή, ο ίδιος από χειριστής ενός φονικού «Χαρिकाίην» είχε αλλάξει μονομιάς. Βρισκόταν σ' ανθρώπινα χέρια.

Γιώργου Καράγιωργα, *Οι αετοί της ερήμου*, σελ. 127

Νότια της Πελοποννήσου, ταξίδι με πλοίο προς την Ιταλία, Αύγουστος 1944

Πρέπει να περνάγαμε νότια από την Πελοπόννησο και ο ήλος που μόλις έβγαινε, φώτιζε τόσο, που από πολύ μακριά φαίνονταν οι κορφές των βουνών και των νησιών μας. Τριάμισι χρόνια μακριά από την Ελλάδα, να πολεμάμε από δω κι από κει, μέσα στην έρημο και ανάμεσα στα ερείπια, και να μην μπορούμε να πατήσουμε σ' αυτές τις ακρογιαλιές απέναντι μας. Και ήταν σαν να μας φέρνανε τα μελέτσια, που κατέβαζαν απ' τα βουνά τις φωνές των σκλαβωμένων δικών μας οι οποίοι απόθεταν τις ελπίδες τους για λευτεριά σε εμάς που πηγαίναμε να πολεμήσουμε πάλι για τούτη τη δύστυχη πατρίδα.

Ράγισαν οι καρδιές μας και δάκρυα τρέχανε απ' τα μάτια μας και τα μελέτσια συνέχιζαν να φέρνουν τις φωνές των δικών μας. «Ελάτε, σας περιμένουμε τόσα χρόνια. Φτάνει πια...».

Άνθρωποι ήμασταν και εμείς. Κάποια στιγμή λυγίσαμε. Σε λίγο χάθηκαν οι κορφές των βουνών, στέγνωσαν τα δάκρυα και η ετοιμασία για την αυριανή απόβαση στην Ιταλία ξεκίνησε. Την άλλη μέρα, με το χάραμα, ήμασταν σε απόσταση πνοής από τις ιταλικές ακτές.

Ζάκου Χατζηφωτίου, *Στα μονοπάτια του πολέμου*, σελ. 95

ΔΙΣ, *Μνήμες Πολέμου 1897-1974*
ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ,
Αθήνα 2012

ΕΙΔΑΝ...

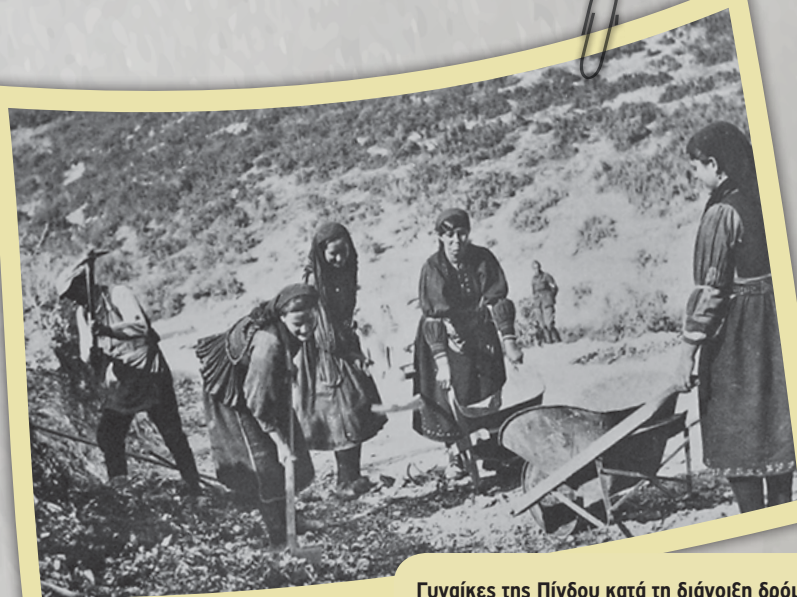
Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος 1940-1944

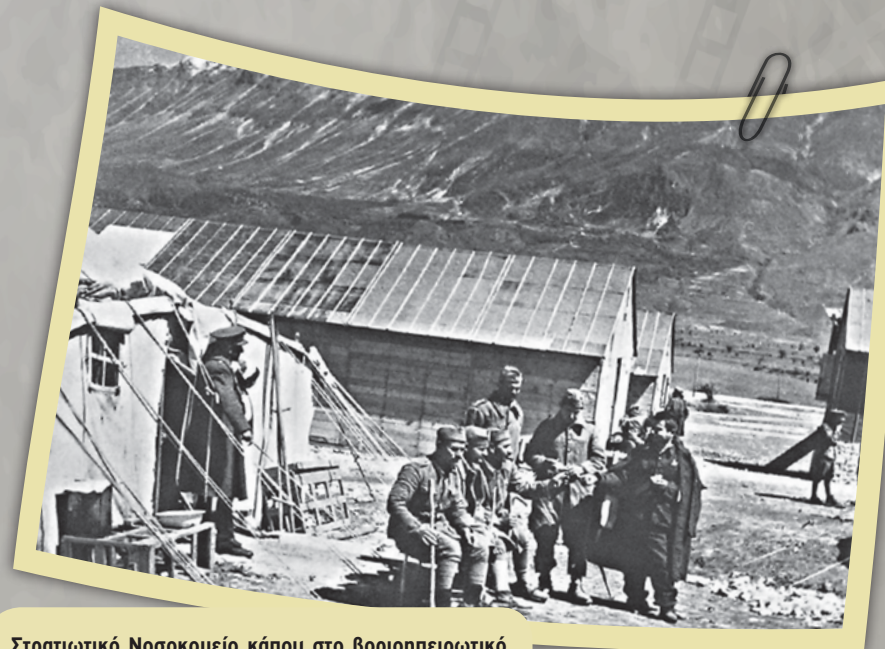
Επίθεση τμήματος Πεζικού στο αλβανικό μέτωπο.
(Πηγή: Πολεμικό Μουσείο, Αθήνα)

Φάλαγγα ημιαγωγών στο αλβανικό μέτωπο.
(Πηγή: Πολεμικό Μουσείο, Αθήνα)

Γυναίκες της Πίνδου κατά τη διάνοιξη δρόμου στα απρόσιτα ηπειρωτικά βουνά για τη διευκόλυνση του προελαύνοντος Ελληνικού Στρατού προς την Αλβανία. (Πηγή: Πολεμικό Μουσείο, Αθήνα)

Στρατιωτικό Νοσοκομείο κάπου στο βορειοπειρωτικό μέτωπο. (Πηγή: Πολεμικό Μουσείο, Αθήνα)

Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων και Ετοιμότητα Εκπαιδευτικών

Ανθλός (ΥΓ) Κυριακή Παπαδοπούλου, Νηπιαγωγός/2ος ΒΝΣ/424 ΓΣΝΕ

Στη σύγχρονη εποχή, οι απαιτήσεις αυξάνονται, και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας παιδαγωγός είναι ποικίλες και ίσως να μην έχει προετοιμαστεί κατάλληλα για αυτό. Σύμφωνα με τον Schulte-Körne (2016), το ποσοστό παιδιών και εφήβων που αντιμετωπίζουν κάποιο ζήτημα ψυχικής υγείας κυμαίνεται από 10% έως 20%. Εκδηλώσεις όπως ελλείμματα προσοχής, γνωστικές διαταραχές, έλλειψη κινήτρων και αρνητική διάθεση επηρεάζουν αρνητικά τη σχολική ανάπτυξη παιδιών και εφήβων.

Ορισμοί ψυχικής υγείας

Οι Willis και Campbell (1992) περιγράφουν την ψυχική υγεία ως πνευματική ευεξία στην οποία τα άτομα νιώθουν ικανοποιημένα από τους συνανθρώπους τους, τον εαυτό τους και το περιβάλλον τους γενικότερα. Ο βαθμός και η ένταση ψυχικής υγείας είναι διαφορετικοί σε

κάθε άτομο, αφού το καθένα βιώνει διαφορετικές καταστάσεις, συνθήκες, στιγμές. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η ψυχική υγεία είναι μια διάσταση της υγείας πέραν της πνευματικής, σωματικής και κοινωνικής ευεξίας όπου το άτομο συνειδητοποιεί

τις ικανότητές του για να αντιμετωπίσει εμπόδια που εμφανίζονται στη ζωή του και δύναται να εργαστεί παραγωγικά, συνεισφέροντας στην κοινωνία (World Health Organization, 2005).

Κατά τους Manwell et al. (2015), οι τομείς υγείας είναι τρεις: σωματικός, ψυχικός και κοινωνικός, και ο καθένας αποτελεί πρότυπο λειτουργικότητας και προσαρμογής με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το παρακάτω σχήμα απεικονίζει τους τρεις τομείς υγείας και τέσσερις περιοχές ενσωμάτωσης που θα μπορούσε ο συνδυασμός τους να ορίσει την έννοια της ψυχικής υγείας.

Ψυχική Υγεία παιδιών και εφήβων

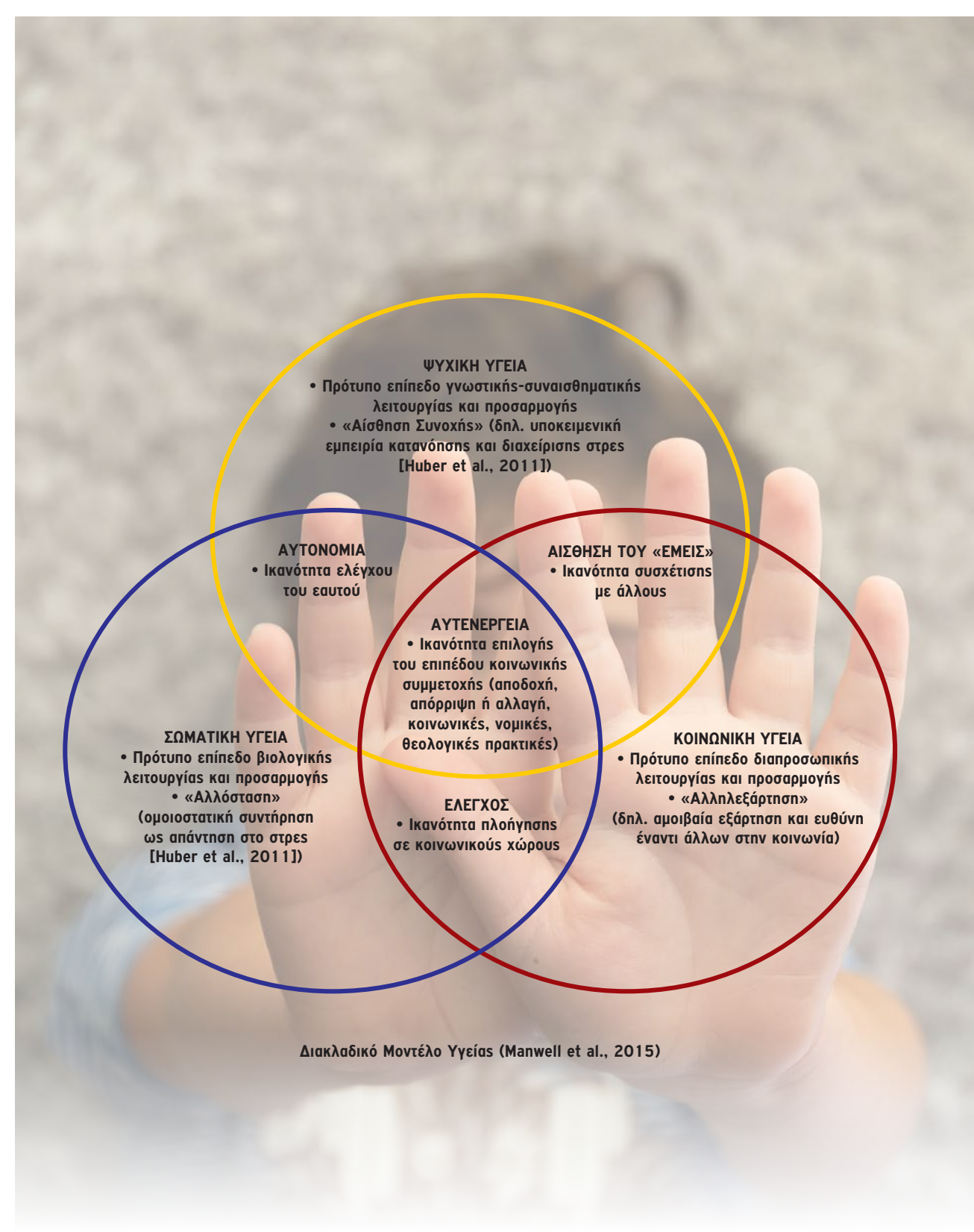
Στην παιδική ηλικία, η ψυχική υγεία αναφέρεται στην ανάπτυξη κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων ζωής, ώστε τα παιδιά αυτά να έχουν μια καλή ποιότητα ζωής και να είναι λειτουργικά στο σπίτι, στη σχολική κοινότητα και στο ευρύτερο περιβάλλον τους (Perou et al., 2013). Οι κατηγορίες θεμάτων ψυχικής υγείας για τα παιδιά διακρίνονται σε ανησυχίες εσωτερίκευσης (άγχος, κατάθλιψη κ.ά.) και εξωτερίκευσης (επιθετικότητα, πρόκληση κακού σε άλλα παιδιά, αντικοινωνικές πράξεις κ.ά.). Γενικά, μπορεί να σημειώσει κανείς ότι το άγχος, το πένθος, η κατάθλιψη, ο σχολικός εκφοβισμός, το διαζύγιο, διάφορες μορφές κακοποίησης, τα προβλήματα προσοχής-μάθησης-συμπεριφοράς, η διαχείριση πολιτισμικών διαφορών, η μετάβαση σε νέες καταστάσεις είναι θέματα που σχετίζονται με την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων (Καλαντζή-Αζίζη, & Ζαφειροπούλου, 2004). Επιπρόσθετα, οι νοσολογικές οντότητες της ψυχικής υγείας μπορεί

να οδηγήσουν σε χρόνιες παθήσεις στα παιδιά κατά τον Hogan (2012). Αυτές είναι: θυμός, κατάθλιψη, άγχος, αδυναμία/απελπισία, ΔΕΠ-Υ, γλωσσικές και μαθησιακές δυσκολίες, νευρογνωσιακές διαταραχές και διαταραχές συμπεριφοράς.

Η Εθνική Έρευνα για την Υγεία των Παιδιών το 2016 (NSCH) μελέτησε παιδιά ηλικίας 3-17 ετών για να εκτιμήσει τον επιπολασμό και τις συσχετίσεις της διαγνωσμένης κατάθλιψης, των προβλημάτων άγχους και συμπεριφοράς ή των προβλημάτων συμπεριφοράς μεταξύ των παιδιών, καθώς και τη λήψη σχετικής θεραπείας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 7,1% είχε προβλήματα άγχους, το 7,4% είχε προβλήματα συμπεριφοράς και το 3,2% κατάθλιψη. Όσο μεγαλύτερη η ηλικία του παιδιού τόσο πιο δύσκολη η κατάστασή του. Όλα τα παιδιά έλαβαν θεραπεία το προηγούμενο έτος και η παρουσία ψυχικής διαταραχής είχε σχέση με τον συνδυασμό της θεραπείας (Ghandour et al. 2019).

Οι σημαντικές ελλείψεις σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης για τη στήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους αποτελούν πλήγμα σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Οι λόγοι είναι πολλαπλοί και περιγράφονται ακολούθως (Green et al., 2013):

- Προβλήματα προσβασιμότητας στην ειδική υγειονομική περίθαλψη
- Φόβος για ψυχική διαταραχή, καθώς και φόβος του στίγματος που θα ακολουθήσει ένα παιδί με ψυχική διαταραχή
- Αβεβαιότητα μεταξύ παιδιών και γονέων για το αν η συμπεριφορά ή η διάθεση αλλάζει πραγματικά και αν απαιτούν θεραπεία.

- Ελλιπής γνώση και ενημέρωση για τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης
- Γλωσσικά και πολιτισμικά ζητήματα αποτελούν τροχοπέδη σε οικογένειες μεταναστών.

Ετοιμότητα Εκπαιδευτικών

Με τον όρο ετοιμότητα εννοείται η ικανότητα ενός ατόμου να αντιδρά σε

ερεθίσματα του περιβάλλοντός του. Αυτό συμβαίνει όχι αντανακλαστικά, αλλά με τη σωστή προετοιμασία. Οι μορφές ετοιμότητας είναι η γνωστική (εκργήγορηση γνωστικών λειτουργιών), η μαθησιακή (θετική προδιάθεση για κάποια επίδοση) και η σχολική (ικανότητα να μάθει κάποιος γνωστικά αντικείμενα) (Γεωργογιάννης, 2009).

Οι δάσκαλοι και οι καθηγητές είναι αυτοί που θα έρθουν πολλές ώρες σε επαφή με τους μαθητές στο σχολείο και θα αναγνωρίσουν προβλήματα συμπεριφοράς (Whitley, Smith & Vaillancourt, 2012). Ένας εκπαιδευτικός θεωρείται έτοιμος, όταν μπορεί να διαχειριστεί με άνεση ζητήματα ψυχικής υγείας. Ο Γεωργογιάννης (2009) δίνει τον

εξής ορισμό: «Με τον όρο εκπαιδευτική ετοιμότητα εννοεί κανείς ότι, εκτός από τις γνώσεις, που αποκτά ο εκπαιδευτικός στις βασικές του σπουδές, κατέχει γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τη μετουσίωση των θεωρητικών επιστημονικών και ερευνητικών γνώσεών του στη σχολική πράξη. Συγκεκριμένα, θα πρέπει ο εκπαιδευτικός εκτός από τα παραπάνω, να γνωρίζει τους κανόνες διδακτικής που διδάχθηκε στο Πανεπιστήμιο (και αποτελούν μέρος της εκπαιδευτικής επάρκειάς του) και να μπορεί να εφαρμόζει αυτούς τους κανόνες διδακτικής κατά την εκπαιδευτική διαδικασία στην τάξη».

Παρεμβάσεις

Οι Weare και Nind (2011) αναφέρονται σε 52 αξιολογήσεις προγραμμάτων ψυχικής υγείας και κατάλληλων παρεμβάσεων για την ενίσχυση της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων. Έτσι λοιπόν, μεταξύ άλλων, προτείνουν το ακόλουθο πλάνο:

- **Στοιχεία και σύσταση για πρόληψη και παρέμβαση στο σχολείο**
- **Προηγμένη και εκτεταμένη εκπαίδευση**
- **Μέθοδοι**
 - Παρεμβάσεις με βάση τις μεθόδους της γνωστικής-συμπεριφορικής θεραπείας
 - Διαδραστικές παρεμβάσεις, βασισμένες στην τάξη
 - Μέτρα που απευθύνονται σε ομάδες στόχους
 - Ενίσχυση των μεμονωμένων πόρων.
- **Δικτύωση**

Καλό θα ήταν να υπάρχει συνεργασία γονέων με εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχιάτρους και οποιαδήποτε άλλη ειδικότητα είναι χρήσιμη για την εξέλιξη του παιδιού.

➤ Υλοποίηση

Για να επιτευχθούν τα προγράμματα απαιτείται να έχουν σαφή δομή και εξακριβωμένους στόχους, να παρέχονται ακριβείς οδηγίες, να διασφαλίζεται η ποιότητα και να υπάρχει σχέδιο εφαρμογής. Συνιστάται ιδιαίτερα η παρακολούθηση της εφαρμογής και η επίτευξη των στόχων.

➤ Χρονικές πιυχές

Τα μέτρα πρέπει να ξεκινούν νωρίς και αρμόζει να ξεκινούν σε παιδιά Νηπιαγωγείου ή πρώτες τάξεις Δημοτικού. Οι παρεμβάσεις καλό θα ήταν να αναλαμβάνονται μακροπρόθεσμα (περισσότερο από ένα έτος) και να ενισχυθούν με επιπλέον συναντήσεις παιδιών-Ειδικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Georgogiannis, P., (2009), *Εκπαιδευτική, Διαπολιτισμική Επάρκεια και Ετοιμότητα Εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης. Βηματαίμοι για μια αλλαγή στην εκπαίδευση*. Τόμος 1. Πάτρα: Tyrocenrer.

Ghandour, R. M. – Sherman, L. J. – Vladutiu, C. J. – Ali, M. M. – Lynch, S. E.– Bitsko, R. H. – Blumberg, S. J., (2019), “Prevalence and treatment of depression, anxiety, and conduct problems in US children”, *The Journal of pediatrics*, 206, 256-267.

Green, J. G. – McLaughlin, K. A. – Alegria, M. – Costello, E. J. – Gruber, M. J. – Hoagwood, K. – Kessler, R. C., (2013), “School mental health resources and adolescent mental health service use”, *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 52(5), 501-510.

Hogan, M.A., *Νοσηλευτική Ψυχική Υγείας: Ανασκοπήσεις & Αιτιολογήσεις*, Ιατρικές Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης, Αθήνα 2012.

Καλαντζή-Αζίζη, Α., – Ζαφειροπούλου, Μ., *Προσαρμογή στο σχολείο, πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2004.

Manwell, L., A. – Barbic, S., P. – Roberts, K. – Durisko, Z. – Lee, C. – Ware, E. – McKenzie, K., (2015), “What is mental health? Evidence towards a new definition from a mixed methods multidisciplinary international survey”, *BMJ open*, 5(6), 1-11.

Perou, R. – Bitsko, R. H. – Blumberg, S. J. – Pastor, P. – Ghandour, R. M.– Gfroerer, J. C. – Huang, L. N., (2013), *Mental health surveillance among children-United States, 2005-2011*. MMWR Suppl, 62(2), 1-35.

Schulte-Körne, G., (2016), “Mental health problems in a school setting in children and adolescents”, *Deutsches Ärzteblatt International*, 113(11), 183-187.

Weare, K., – Nind, M., (2011), “Mental health promotion and problem prevention in schools: what does the evidence say?” *Health promotion international*, 26(1), i29-i69.

Willis, J. D., – Campbell, L. F., (1992), *Exercise psychology*, Human Kinetics Publishers.

Whitley, J., – Smith, J. D. – Vaillancourt, T., (2012), “Promoting mental health literacy among educators: Critical in school-based prevention and intervention”, *Canadian Journal of School Psychology*, 28(1), 56-70.

World Health Organization. Department of Mental Health, Substance Abuse, World Psychiatric Association, International Association for Child, Adolescent Psychiatry, & Allied Professions, (2005), *Atlas: child and adolescent mental health resources: global concerns, implications for the future*, World Health Organization.

Στοιχεία δράσεων που υλοποιήθηκαν Ανακατασκευή/Κατασκευή/Αναβάθμιση

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΑ ΣΟΑ ΤΗΣ ΠΕ/ΑΣΔΕΝ

Κατασκευή 3 διαμερισμάτων στα ΣΟΑ Αγαθονησίου

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΑ ΣΟΑ ΤΗΣ ΠΕ/ΑΣΔΥΣ

Κατασκευή 13 διαμερισμάτων στο Στρατόπεδο «ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ Β΄» στο Χαϊδάρι (Γ΄ Κτήριο)

Κοινωνική Προσφορά

- Εκτέλεση αεροδιακομιδών

Από 30 Απριλίου 2023 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2023, στο πλαίσιο των δράσεων κοινωνικής προσφοράς, έχουν εκτελεστεί συνολικά 214 αεροδιακομιδές ασθενών, με Ε/Π CH-47D, NH90 και Α/Φ C-12 α , σε 440 ώρες και 24 λεπτά.

Ωρες πτήσης: 239 και 36
ΡΙΨΕΙΣ: 709

- Εκτέλεση αερο-πυροσβέσεων

Στο πλαίσιο των δράσεων κοινωνικής προσφοράς, έχουν εκτελεστεί, από 30 Απριλίου 2023 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2023, 709 ρίψεις νερού, με Ε/Π CH-47D, σε 239 ώρες και 36 λεπτά.

Μέριμνα Προσωπικού

- ➔ Με κύριο μέλημα τη στήριξη του προσωπικού και των οικογενειών του, το ΓΕΣ συνεχίζει να αφουγκράζεται τις ανησυχίες του και να υλοποιεί ενέργειες προς διευκόλυνση της καθημερινότητάς του.
- ➔ Η τήρηση των μέτρων για την προστασία από τη μετάδοση του κορωνοϊού (COVID-19) συνεχίζεται, σε όση έκταση απαιτείται, από το υγειονομικό προσωπικό και το στρατιωτικό προσωπικό που υπηρετεί σε υγειονομικές δομές, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Κυβέρνησης, του ΕΟΔΥ και των εκδοθέντων σχετικών διαταγών του ΓΕΕΘΑ.
- ➔ Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εγκρίθηκε η εφαρμογή μειωμένου ωραρίου εργασίας σε δικαιούχους προστάτες ΑΜΕΑ.
- ➔ Η διαδικασία επικοινωνίας των Στελεχών με τον κ. Α/ΓΕΣ, προς επίλυση προβλημάτων που τους απασχολούν σε προσωπικό και υπηρεσιακό επίπεδο, συνεχίστηκε σύμφωνα με την ΠαΔ 4-45/2019/ΓΕΣ/Β1/4γ (Παρουσιάσεις Αξκών-Ανθστών-Υπεξκών στον κ. Α/ΓΕΣ).

Κοντά στα Στελέχη

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΣΤΕΛΕΧΩΝ

210 6555669-70
210 6555132

210 6461750

egagss@army.gr

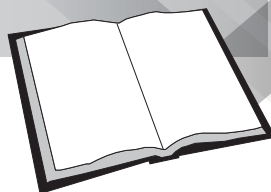
Περισσότερα θέματα Μέριμνας Προσωπικού στην ιστοσελίδα του www.army.gr

Στρατιωτικές εκδόσεις

ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ που ακολουθούν περιλαμβάνονται συγγράμματα γενικών και ειδικών γνώσεων επί στρατιωτικών και εγκυκλοπαιδικών θεμάτων Ελλήνων και ξένων συγγραφέων, αντίτυπα των οποίων διατίθενται προς πώληση.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΑΞΙΑ €
1	84	Ιστορία Σταυροφοριών, Τόμος Γ΄	1976	1,76
2	92	Προβλήματα Πολέμου στην Αρχαία Ελλάδα	1981	1,76
3	97	Ήπειρος Προμαχούσα	1982	1,76
4	100	Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (Τζον Χάκκετ)	1983	2,34
5	108	Ο Επιτήδειος Ουδέτερος	1985	2,34
6	110	Παντουρκισμός	1986	1,76
7	111	Το δικαίωμα να είσαι άνθρωπος, Τόμος Γ΄	1986	2,06
8	113	Ιστορία Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, Τόμος Α΄	1988	1,76
9	116	Διοίκηση και Ηγεσία (Δνση Μελετών ΓΕΣ)	1988	0,88
10	117	Πρακτικές Οδηγίες Δκσης Μικρών Κλιμακίων (Δνση Μελετών ΓΕΣ)	1988	0,30
11	118	Διοικητική (Management)	1988	0,58
12	121	Οι Γερμανικές Εκστρατείες στα Βαλκάνια (Κέντρο Ιστορίας των Η.Π.Α.) (Μετάφραση - Απόδοση Αντγου ε.α. Νικόλαου Κολόμβρα)	1994	1,76
13	122	Προσωπικός Υπολογιστής	1989	0,58
14	125	Οι Επικίνδυνοι Άνδρες, Τόμος Α΄ (Αντγου ε.α. Χρήστου Φωτόπουλου)	1994	5,86
15	126	Οι Επικίνδυνοι Άνδρες, Τόμος Β΄ (Αντγου ε.α. Χρήστου Φωτόπουλου)	1995	5,86
16	128	Το Ημερολόγιο μιας Καταστροφής (Μετάφραση Υπτγου ε.α. Κων/νου Κανακάρη)	1996	4,10
17	129	Στρατιωτική Επιθεώρηση 1883-1884	1995	2,94
18	130	Θεματικό Ευρετήριο Μελετών Στρατιωτικής Επιθεώρησης και Συγγραμάτων 1981-1995	1996	2,94
19	132	Διεθνείς Συμφωνίες, Συνθήκες και Συμβάσεις (Υπτγου Γεωργίου Γκορέζη)	2000	1,76
20	133	Ο Πόλεμος και οι Άνθρωποι (Στγού Dereney) Ανατύπωση Εκδόσεως της Στρατιωτικής Επιθεώρησης Ιουλίου 1939	1998	8,8
21	134	Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων 1828-1998, Τόμος Α΄ (Αντγου ε.α. Χρήστου Φωτόπουλου)	1997	4,7
22	135	Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων 1828-1998, Τόμος Β΄ (Αντγου ε.α. Χρήστου Φωτόπουλου)	1998	4,7

23	136	Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων 1828-1998, Τόμος Γ΄ (Αντγου ε.α. Χρήστου Φωτόπουλου)	1998	4,70
24	137	Πακτωλός γνώσεων, παροιμιών και γνωμικών	2000	2,94
25	138	Εγχειρίδιο του Καλού Διοικητού (Αντγου ε.α. Νομικού Θεοδώρου Λ. Γούλα)	2000	2,94
26	139	Θεματικό Ευρετήριο Μελετών (1991-2001) & Ευρετήριο Συμπληρωματικών Εκδόσεων (1991-2001)	2002	8,00
27	ΔΙΑΦ. 2	Το Σύνταγμα της Ελλάδος	1986	0,16
28	ΔΙΑΦ. 21	«Ωδές» του Α. Κάλβου	1992	14,68
29	ΔΙΑΦ. 29	Ήμμεσος Στρατηγική (Β. Η. Liddell Hart)	2001	5,86

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΣ/ΔΙΣ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ)

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΑΞΙΑ €
1	1	Ο Μακεδονικός Αγώνας και τα γεγονότα στη Θράκη (1904-1908)	1988	7,04
2	2	Επιχ/σεις κατά των Τούρκων σε Μακεδονία και ν. Αιγαίου 1912 (Α΄)	1988	4,70
3	3	Επιχειρήσεις κατά των Τούρκων στην Ήπειρο (1912/13) (Β΄)	1992	6,96
4	4	Ο Ελληνικός Στρατός κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912/14) (Γ΄)	1992	9,40
5	5	Επίτομη Ιστορία Βαλκανικών Πολέμων (1912/13)	1987	3,52
6	8	Η Ελλάς και ο Πόλεμος στα Βαλκάνια	1958	3,18
7	9	Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Πόλεμο (1914-1918)	2012	4,18
8	10	Επίτομη Ιστορία της Συμμετοχής του Ελληνικού Στρατού στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	1994	6,46
9	11	Το Ελληνικό Εκστρατευτικό Σώμα στη Μεσοβυρηνή Ρωσία (1919)	1955	14,88
10	13	Ο Ελληνικός Στρατός στη Σμύρνη	1957	4,94
11	14	Επιχειρήσεις Φιλαδέλφειας - Προύσσης - Ουσάκ	1957	4,10
12	15	Επιχειρήσεις Φιλαδέλφειας - Προύσσης - Ουσάκ (σχεδιαγράμματα)	1957	2,34
13	16	Επιθετικά Επιχειρήσεις Δεκ 1920-Μαρ 1921	1957	3,52
14	16	Επιθετικά Επιχειρήσεις Δεκ 1920-Μαρ 1921	1963	19,22
15	17	Επιχειρήσεις Ιουνίου-Ιουλίου 1921	2012	5,50
16	18	Επιχειρήσεις προς Άγκυρα (Μέρος Α΄) 1921	1965	5,42
17	18	Επιχειρήσεις προς Άγκυρα (Μέρος Α΄) 1921	2012	3,52
18	19	Επιχειρήσεις προς Άγκυρα (Μέρος Β΄) 1921	1965	3,52
19	20	Τα προ της Τουρκικής Επιθέσεως γεγονότα Σεπ 1921-Αυγ 1922	2012	4,88
20	21	Το Τέλος της Μικρασιατικής Εκστρατείας, Τόμος Α΄ (Υποχωρ. Αγώνες Α΄ και Β΄ Σ.Σ.)	2012	6,44
21	22	Το Τέλος της Μικρασιατικής Εκστρατείας, Τόμος Β΄	2012	5,00
22	23	Επιχειρήσεις εις Θράκη (1919-1923)	1969	19,50
23	27	Αίτια και Αφορμές Ελληνοϊταλικού Πολέμου	2016	3,70
24	28	Ιταλική Εισβολή 1940	2012	6,12
25	29	Ελληνική Αντεπίθεση 1940	2012	4,22

26	30	Χειμερινές Επιχειρήσεις - Ιταλική Επίθεση Μάρτιος 1941	2012	3,48
27	31	Αγώνες εις Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (1940/41)	1956	3,52
28	31	Αγώνες εις Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (1940/41)	2012	5,60
29	32	Το Τέλος μιας Εποποιίας Απρίλιος 1941	1959	29,24
30	33	Η Μάχη της Κρήτης 1941	1961	4,40
31	33	Η Μάχη της Κρήτης 1941	2012	3,52
32	34	Επίτομη Ιστορία Ελλ./Ιταλ.-Ελλ./Γερμ. Πολέμου (1940-1941)	2012	3,24
33	40	Το Ελληνικό Εκστρατευτικό Σώμα στην Κορέα 1950/55	2017	4,92
34	45	Η Υγειονομική Υπηρεσία κατά τη Μικρασιατική Εκστρατεία (1919/22)	2012	4,34
35	46	Η προς Πόλεμον Προπαρασκευή του Ελληνικού Στρατού (1923-1940)	1969	21,92
36	47	Ανεφοδιασμοί-Μεταφορές κατά τη Μικρασιατική Εκστρατεία (1919/22)	1967	5,28
37	48	Εφοδιασμοί του Στρατού σε Όπλα και Πυρ/κά ΠΖ-ΠΒ (1940/41)	1982	2,34
38	49	Η Υγειονομική Υπηρεσία κατά τον Πόλεμο 1940/41	1982	1,76
39	50	Ευρετήριο Πολεμικών Γεγονότων Ελληνικού Έθνους	1989	4,10
40	51	Αγώνες και Νεκροί του Ελληνικού Στρατού, 1940/45	1989	15,84
41	56	Ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος 1897	1993	6,46
42	57	Η Ειρηνευτική Αποστολή στη Σομαλία	1996	4,98
43	58	Ο Ελληνικός Στρατός στη Μέση Ανατολή 1941/45 (Ελ Αλαμείν-Ρίμνι-Αιγαίο)	1996	5,28
44	59	Αρχεία Εθνικής Αντίστασης (1941-1944), (8 τόμοι-συνολική τιμή)	1998	56,00
45	60	Αρχεία Εμφυλίου Πολέμου (1944-1949), (16 τόμοι-συνολική τιμή)	1998	104,00
46	61	Ιστορία του Ελληνικού Στρατού	1997	4,70
47	62	Η Ελληνική Δύναμη στην Αλβανία (ΕΛΔΑΛ) (Απρ-Αυγ 1997)	1998	4,70
48	63	A Concise History of the Balkan Wars 1912-1913	1998	5,86
49	64	An Index of Events in the Military History of Greek Nation	1998	5,86
50	65	An Abridged History of the Greek-Italian & Greek-German War 1940/41	1997	5,86
51	66	Ο Βορειοηπειρωτικός Αγώνας	1997	5,86
52	67	A concise history of the participation of the hellenic army in the first world war 1914-1918	1999	6,74
53	68	History of the Hellenic Army 1821-1997	1999	8,5
54	69	Στρατιωτική Οργάνωση & Πολεμική Τέχνη των Αρχαίων Ελλήνων	1999	19,36
55	71	Η Συνοπτική Ιστορία του Γενικού Επιτελείου Στρατού (1901-2001)	2001	13,86
56	73	Επίτομη Ιστορία της Εκστρατείας στη Μικρά Ασία 1919-1922	2002	17,30
57	73	Επίτομη Ιστορία της Εκστρατείας στη Μικρά Ασία 1919-1922	2012	4,26
58	74	The Battle Of Crete	2002	20,14
59	75	Η Υγειονομική Υπηρεσία κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους 1912-1913	2002	15,04
60	76	The struggle for Macedonia and the events in Thrace 1904-1908	2003	12,80
61	77	A Concise History of the Campaign in M. Asia 1919/22	2004	32,40
62	78	Ιστορικές Ονομασίες Ενεργών Συνταγμάτων και Ταξιαρχιών (ΠΖ-ΤΘ-ΕΔ)	2004	24,80
63	79	Ιστορία της Οργάνωσης του Ελληνικού Στρατού 1821-1954	2006	22,00
64	80	Ο Οπλισμός του Ελληνικού Στρατού (1866-2004)	2008	10,96

65	81	Ευρετήριο Αρχείου Καποδιστριακής Περιόδου: Στρατιωτικά Τεκμήρια (1827-1833)	2007	2,54
66	82	Concise History of the Hellenic Army General Staff	2007	8,70
67	83	Η Σημασία των Ιστορικών Αρχείων στην Αντικειμενική Συγγραφή της Ιστορίας-Φορείς που τηρούν Ιστορικά Αρχεία-Διαδικασίες Πρόσβασης στο Αρχειακό Υλικό	2009	3,78
68	84	Οι Ελληνοαμερικανοί Εθελοντές στην Εθνική Αντίσταση	2012	3,12
69	85	Η Συμβολή της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	2009	8,32
70	86	Οι πολιτικοστρατιωτικές σχέσεις Ελλάδας-Γαλλίας	2011	2,40
71	87	Οι κυριότερες μάχες του Ελληνικού Στρατού (1897-1955)	2012	2,42
72	88	Μνήμες Πολέμου 1897-1974	2012	7,28
73	89	Επιχείρηση Καλάβρυτα	2012	1,44
74	90	Στρατιωτική Οργάνωση και Πολεμική Τέχνη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας	2013	6,62
75	91	Πρακτικά Ημερίδας για τα 100 Χρόνια από την Έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων	2013	6,80
76	92	Το Εκστρατευτικό Σώμα της Ελλάδας στην Κορέα, (1950-1955), Τόμος Β΄, Συμπληρωματικοί Πίνακες Προσωπικού	2014	1,36
77	93	Σέξτου Ιουλίου Φροντίνου Στρατηγήματα	2015	1,92
78	301	The Northern Epirus Struggle	2002	13,58
79	94	The Warrior's Ethos, the National Psyche and Soldierly	2016	3,58
80	95	Ο Ελληνικός Στρατός κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, Τόμος Α΄	2017	3,50
81	96	Ο Ελληνικός Στρατός κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, Τόμος Β΄	2019	4,10
82	97	The Hellenic Expeditionary Force in Korea (1950-55)	2020	9,08
83	98	Lemnos Island, Armistice of Mudros and the end of World War	2021	6,10
84	99	Τα καταφύγια της Αττικής 1936-1956, Τόμος Α΄	2021	31,42
85	100	Τα Απομνημονεύματα του Βλαδίμηρου Κολοκοτρώνη	2022	15,00
86	101	Με το βλέμμα στη Μικρά Ασία, 100 στιγμιότυπα από την πορεία του Ελληνικού Στρατού (1919-1922)	2023	53,78
87	102	Τα καταφύγια της Αττικής 1936-1956, Τόμος Β΄	2023	42,90

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προμηθευθούν, κατόπιν συνεννόησης, τις παραπάνω εκδόσεις όλο το έτος –εκτός από τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο– από τα παρακάτω σημεία:

- ΤΥΕΣ/Β΄ Δνση, Λ. Μεσογείων 227-231, ΣΤΓ 1020 (Στρατόπεδο Παπάγου), τηλ: 210 6552673.
- Γραφείο Ενημέρωσης Κοινού, Λ. Μεσογείων 227-231 (Υπουργείο Εθνικής Άμυνας), τηλ: 210 6598661, 210 6598666.
- ΕΚΕΜΣ Αθήνας (τηλ: 210 7652478, 210 7675495).
- Στρατιωτικό Πρατήριο 1ης Στρατιάς.
- Στρατιωτικά Πρατήρια Κοζάνης, Βέροιας, Θεσσαλονίκης & Ξάνθης.

Στο στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό του ΥΕΘΑ, τα συγγράμματα διατίθενται με έκπτωση 50% επί της τιμής, σύμφωνα με το Αριθμ. Φ. 900/489223 Σ. 626, άρθρο 2.